

Lovforslag nr. L 77. Fremsat den 20. november 1996 af kulturministeren (Jytte Hilden)

Forslag

til

Lov om ændring af ophavsretsloven¹⁾

(Eksemplarfremsættelse m.v. til fordel for handicappede, kabelvidereudsendelse af radio- og fjernsynsudsendelser, uoverdrageligt vederlagskrav ved udlejning af videogrammer og fonogrammer m.v.)

§ 1

I lov nr. 395 af 14. juni 1995 om ophavsret, som ændret ved lov nr. 295 af 24. april 1996, foretages følgende ændringer:

1. § 17, stk. 1, ophæves og i stedet indsættes:

»Det er tilladt at gengive og sprede eksemplarer af udgivne værker, når gengivelsen og de spredte eksemplarer er særligt bestemt til brug for blinde, svagtseende, døve og talelidende. Sker gengivelsen eller eksemplarspredningen i erhvervsøjemed, har ophavsmanden krav på vederlag.

Stk. 2. Bestemmelserne i stk. 1 finder ikke anvendelse på en gengivelse, som udelukkende består af lydoptagelser, samt ved spredning af eksemplarer, der sker ved udlejning til almenheden.

Stk. 3. Erhververen af et eksemplar af værker, som af andre er fremstillet i overensstemmelse med stk. 1, må fremstille sådanne eksemplarer på grundlag af det erhvervede eksemplar, herunder sikkerhedseksemplarer, som er nødvendige for, at erhververen kan udnytte eksemplaret efter dets formål. De fremstillede eksemplarer må ikke udnyttes på anden måde. Retten til at udnytte dem bortfalder, hvis det erhvervede eksemplar gøres tilgængeligt for almenheden. Dette gælder dog ikke ved udlån og udlejning af erhvervede eksemplarer, som foretages af statslige eller kommunale in-

stitutioner og andre sociale eller almennyttige institutioner.«

Stk. 2 og 3 bliver herefter stk. 4 og 5.

2. § 35 affattes således:

»§ 35. Værker, som udsendes trådløst i radio eller fjernsyn, må samtidig og uændret videreudsendes over kabelanlæg og på samme måde videreudsendes til almenheden ved hjælp af radioanlæg, såfremt betingelserne for aftalelicens efter § 50 er opfyldt. Bestemmelsen i 1. pkt. gælder ikke for rettigheder, som indehaves af radio- og fjernsynsforetagender.

Stk. 2. Uanset bestemmelsen i stk. 1 må værker, der indgår i en trådløs radio- eller fjernsynsudsendelse, som modtages ved hjælp af egen antenne, videreudsendes over kabelanlæg, som ikke omfatter mere end 2 tilslutninger.

Stk. 3. Ejeren af et anlæg, som nævnt i stk. 1, er ansvarlig for, at der træffes aftale om videreudsendelse af radio- og fjernsynsudsendelser over anlægget. Er et vederlag, som ejeren skal betale efter en aftale indgået i overensstemmelse med stk. 1 eller en kendelse fra Ophavsretslicensnævnet efter § 48, stk. 1, fastsat som et beløb pr. tilslutning, er brugeren af den enkelte tilslutning pligtig at betale ejeren et beløb, som svarer dertil.«

3. I § 47, stk. 1, 1. pkt., og § 47, stk. 2, ændres

¹⁾ Loven indeholder bestemmelser, der supplerende gennemfører Rådets direktiv 92/100/EØF, EF-Tidende 1992 L 346, s. 61, og 93/83/EØF, EF-Tidende 1993 L 248, s. 15.

»§ 17, stk. 2,« til: »§ 17, stk. 1 og 4,«.

4. I § 47, stk. 1, 1. pkt., udgår: »§ 35,« og i § 47, stk. 2, udgår: »§ 35«.

5. I § 47, stk. 3, udgår: »§ 35 eller«.

6. § 47, stk. 1, 3. pkt., affattes således:

»Kulturministeren fastsætter nærmere regler for nævnets virksomhed og kan herunder fastsætte bestemmelser om dækning af omkostningerne ved virksomheden.«

7. § 48, stk. 1, affattes således:

»Nægter en organisation, som er godkendt efter § 50, stk. 3, eller et radio- eller fjernsynsforetagende uden rimelig grund at give samtykke til, at værker og udsendelser, som udsendes trådløst, samtidig og uændret videreudsendes over kabelanlæg, eller tilbydes en sådan videreudsendelse på urimelige vilkår, kan Ophavsretslicensnævnet på begæring meddele den fornødne tilladelse og fastsætte nærmere vilkår herfor. Bestemmelsen i § 50, stk. 1, 2. pkt., finder tilsvarende anvendelse.«

8. I § 48, stk. 2, ændres »§ 17, stk. 3,« til: »§ 17, stk. 5,«, og i § 48, stk. 3, ændres »§ 17, stk. 3« til: »§ 17, stk. 5«.

9. I § 49, stk. 1, ændres »§ 17, stk. 2,« til: »§ 17, stk. 1 og stk. 4,«.

10. I § 49, stk. 1, udgår: »§ 35«.

11. I § 50, stk. 1, 1. pkt., ændres »§ 17, stk. 3,« til: »§ 17, stk. 5,«.

12. I § 50, stk. 1, 1. pkt., ændres »og § 30« til: »§ 30 og § 35«.

13. I § 50 indsættes som *stk. 3-4*:

»*Stk. 3.* Rettighedsorganisationer, som indgår aftaler om samtidig og uændret videreudsendelse af radio- eller fjernsynsudsendelser af den i § 35 nævnte karakter, skal godkendes af kulturministeren. Ministeren kan bestemme, at en godkendt organisation på nærmere angivne områder skal være en fællesorganisation, som omfatter flere grupper af rettighedshavere. Aftaler indgået i strid med 1. og 2. pkt. er ugyldige.

Stk. 4. Erhvervsmæssig virksomhed, hvorved en repræsentant for indehaveren af ophavsretten eller en kontraktmæssig indehaver af denne ret indgår aftaler om offentlig fremførelse af et musikværk, der er beskyttet efter denne lov, skal godkendes af kulturministeren. Ministeren kan fastsætte nærmere vilkår for godkendelsen. Aftaler indgået i strid med 1. og 2. pkt. er ugyldige.«

14. I § 51, stk. 1, ændres »§ 17, stk. 3,« til: »§ 17, stk. 5,«.

15. I § 51, stk. 1, ændres »og § 30« til: »§ 30 og § 35«.

16. I § 51 indsættes efter stk. 2 som nyt stk. 3:

»*Stk. 3.* Vederlagskrav, som de i henhold til § 50, stk. 3, godkendte organisationer ønsker at fremsætte i forbindelse med værksudnyttelse efter § 35, skal fremsættes samtidigt over for brugerne.«

Stk. 3 bliver herefter *stk. 4*.

17. I § 52, stk. 1, ændres »§ 17, stk. 3,« til: »§ 17, stk. 5,«.

18. I § 52 indsættes som *stk. 7*:

»*Stk. 7.* Kulturministeren kan fastsætte nærmere regler om dækning af omkostningerne ved forligsmandens virksomhed.«

19. Efter § 58 indsættes:

»Bestemmelser om uoverdrageligt vederlagskrav ved udlejning af billed- og lydoptagelser

§ 58 a. Har en ophavsmand til en producent af billed- eller lydoptagelser overdraget sin ret til gennem udlejning af sådanne optagelser at gøre et værk tilgængeligt for almenheden, har ophavsmanden ret til et rimeligt vederlag fra producenten for udlejningen. Retten til vederlag kan kun udøves gennem organisationer, der repræsenterer de enkelte grupper af rettighedshavere. Bestemmelserne i 1. og 2. pkt. kan ikke fraviges ved aftale.«

20. I § 65, stk. 4, 1. pkt., ændres »§ 17, stk. 3,« til: »§ 17, stk. 1-3 og stk. 5,«.

21. I § 65, stk. 4, 1. pkt., indsættes efter »49-57«: », § 58 a«.

22. I § 66, stk. 2, 1. pkt., ændres »§ 17, stk. 3,« til: »§ 17, stk. 1-3 og stk. 5,«.

23. I § 66, stk. 2, 1. pkt., udgår: »§ 35, stk. 1,«.

24. I § 66 indsættes som stk. 3:

»Stk. 3. Uanset bestemmelsen i stk. 1 må lydoptagelser, som udsendes trådløst i radio eller fjernsyn, videreudsendes over kabelanlæg og videreudsendes til almenheden ved hjælp af radioanlæg, når dette sker uden ændringer og samtidig med, at udsendelsen finder sted.«

25. I § 67, stk. 2, 1. pkt., ændres »§ 17, stk. 3,« til: »§ 17, stk. 1 og stk. 3 og stk. 5,«.

26. I § 67, stk. 2, 1. pkt., udgår: »§ 35, stk. 1,«.

27. I § 67 indsættes som stk. 3:

»Stk. 3. Uanset bestemmelsen i stk. 1 må billedoptagelser, som udsendes trådløst i fjernsyn, videreudsendes over kabelanlæg og videreudsendes til almenheden ved hjælp af radioanlæg, når dette sker uden ændringer og samtidig med, at udsendelsen finder sted.«

28. I § 69, stk. 3, 1. pkt., indsættes efter »§ 15,«: »§ 17, stk. 1-3,«.

29. I § 70, stk. 3, 1. pkt., ændres »§ 17, stk. 3,« til: »§ 17, stk. 1 og stk. 3 og stk. 5,«.

§ 2

Stk. 1. Loven træder i kraft den 1. januar 1997. § 1, nr. 2, 4-5, 7, 10, 12-13, 15-16, 23-24, 26 og 27, dog først den 1. januar 1998. § 50, stk. 4, i lov om ophavsret, som affattet ved den

ne lovs § 1, nr. 13, træder i kraft den 1. januar 1997.

Stk. 2. Den 1. januar 1997 ophæves lov nr. 409 af 13. juni 1990 om Den Kulturelle Fond og om visse bevillinger på ophavsretsområdet.

Stk. 3. Nægter organisationer, der repræsenterer de i lov om ophavsret § 1, § 65, § 70 og § 71 nævnte rettighedshavere, uden rimelig grund at give samtykke til, at værker, fremførelser og frembringelser, som indgår i udsendelser i radio eller fjernsyn af den i lov om ophavsret § 35, stk. 5, nævnte karakter, samtidig og uændret videreudsendes over kabelanlæg, eller tilbydes en sådan videreudsendelse på urimelige vilkår, kan det i lov om ophavsret § 48, stk. 1, omtalte nævn (Ophavsretslicensnævnet) på begæring for året 1997 meddele den fornødne tilladelse og fastsætte de nærmere vilkår herfor. Bestemmelsen i lov om ophavsret § 50, stk. 1, 2. pkt., finder tilsvarende anvendelse.

Stk. 4. Bestemmelserne i § 1, nr. 19 og 21, finder anvendelse på aftaler indgået efter den 19. november 1992. For aftaler indgået før den 1. juli 1994 finder bestemmelserne i nr. 19 og 21 dog kun anvendelse, såfremt ophavsmænd eller udøvende kunstnere eller repræsentanter for disse inden den 1. januar 1997 over for producenten har fremsat krav herom.

§ 3

Loven gælder ikke for Færøerne og Grønland, men kan ved kgl. anordning sættes helt eller delvis i kraft for Færøerne og Grønland med de afvigelser, som særlige færøske eller grønlandske forhold tilsiger.

Bemærkninger til lovforslaget

Almindelige bemærkninger

1. Indledning

Den gældende ophavsretslov blev gennemført i juni 1995. Der var tale om en generel lovrevision, som havde til formål at tilvejebringe en samlet ny og systematisk moderniseret ophavsretslovgivning. Der henvises til FT 1994-95 s. 2260, 2850, 6311, 6622, A s. 1311, B s. 793. De væsentligste nyskabelser i loven var følgende:

- Fotografiloven blev ophævet og beskyttelsen af fotografier inkorporeret i ophavsretsloven.
- Lovens aftalelicenssystem blev udbygget og forenklet. Nye bestemmelser om aftalelicens blev gennemført for fotokopiering inden for erhvervsvirksomhed m.v., for optagelse af radio- og tv-udsendelser til brug i undervisning samt for optagelse af udsendelser til brug for syns- og hørehandicappede.
- Adgangen til at fremstille eksemplarer til privat brug blev præciseret, således at den kun gælder for fysiske personer og ikke for juridiske personer.
- Der blev givet fri adgang til udnyttelse af radio- og tv-udsendelser i form af tidsforskudt brug på sygehuse, i plejehjem, fængsler og lignende.
- Billedkunstnernes retlige stilling blev styrket.
- Der blev skabt ligestilling med hensyn til beskyttelse mellem udøvende og skabende kunstnere.
- Der blev indført nye regler om beskyttelse for fremstillere af lyd- og billedoptagelser.

I den nye lov blev der endvidere taget højde for udviklingen inden for EU. Det drejede sig om gennemførelse af følgende EF-direktiver:

- Rådets direktiv 92/100/EØF af 19. november 1992 om udlejnings- og udlånsrettigheder samt om visse andre ophavsretsbeslægtede rettigheder i forbindelse med intellektuel ejendomsret.
- Rådets direktiv 93/83/EØF af 27. september 1993 om samordning af visse bestemmelser vedrørende ophavsrettigheder og ophavsretsbeslægtede rettigheder i forbindelse med radio- og tv-udsendelse via satellit og viderespredning pr. kabel.
- Rådets direktiv 93/98/EØF af 29. oktober 1993

om harmonisering af beskyttelsestiden for ophavsret og visse beslægtede rettigheder.

Hovedformålet med lovforslaget er supplerende at gennemføre visse bestemmelser i satellit- og kabeldirektivet samt udlejnings- og udlånsdirektivet, for hvilke der i de 2 direktiver er fastsat senere gennemførelsesfrister end de for direktiverne almindeligt gældende. Direktiverne er optrykt som henholdsvis bilag 3 og 4. Indholdsmæssigt drejer det sig om nye bestemmelser for kabelviderespredning (ændringsforslag nr. 2, 4-5, 7, 10, 12-13, 15-16, 23-24, 26 og 27) og om gennemførelse af et uoverdrageligt vederlagskrav ved udlejning af videogrammer og fonogrammer (nr. 19 og 21).

Ud over de direktivbestemte ændringsforslag er det et centralt punkt i lovforslaget, at der foreslås nye bestemmelser om eksemplar fremstilling m.v. til fordel for blinde, svagtseende m.v. (nr. 1, 3, 8-9, 11, 14, 17, 20, 22, 25, 28 og 29) med sigte på, at de handicappede får øgede muligheder for at drage fordel af den nye digitale teknik.

2. Lovforslaget i hovedtræk

2.1. Kabelviderespredning m.v.

Tvangslicensordningen i den gældende lovs § 35 for kabelviderespredning m.v. af radio- eller fjernsynsudsendelser foreslås omlagt til en aftalelicensordning (ændringsforslag nr. 2). Ændringen er nødvendig som følge af art. 8, stk. 2, i satellit- og kabeldirektivet. Efter art. 8, stk. 2, skal tvangslicensordningen på kabelområdet være afskaffet inden den 1. januar 1998 og erstattet af en eneretsordning baseret på kollektiv rettighedsforvaltning (art. 9).

Den siden 1985 gældende tvangslicensordning for kabelviderespredning har efter Kulturministeriets opfattelse fungeret tilfredsstillende for såvel rettighedshavere som brugere. De væsentligste træk i ordningen foreslås derfor videreført i den nye aftalebaserede ordning. Dette indebærer navnlig, at de organisationer, som varetager rettighedshavernes interesser over for kabelanlæggene, fortsat skal være undergivet offentlig kontrol. Der bør endvidere – i tilfælde af uenighed mellem brugerne og rettighedshaverne –

fortsat være mulighed for en administrativt bindende nævnsafgørelse i tilfælde, hvor en kabelspredning nægtes uden rimelig grund eller tilbydes på urimelige vilkår.

2.2. Uoverdrageligt vederlagskrav ved udlejning

Der foreslås nye bestemmelser om et uoverdrageligt vederlagskrav for ophavsmænd og udøvende kunstnere i forbindelse med udlejning af fonogrammer og videogrammer (ændringsforslag nr. 19 og 21). Bestemmelserne er nødvendige som følge af art. 4 i udlejnings- og udlånsdirektivet. Det uoverdragelige vederlagskrav skal efter direktivets art. 13, stk. 8, være gennemført senest den 1. juli 1997.

Efter ophavsretslovens § 58 er producenten af en film i et vist omfang legitimeret til at sprede eksemplarer af filmen ved udlejning, uanset om der er indgået aftale herom med de medvirkende ophavsmænd. For de udøvende kunstnere gælder det, at de formodes at have overdraget deres ret til udlejning til filmproducenten, medmindre andet er aftalt, jf. § 65, stk. 3.

Efter direktivets art. 4 og ændringsforslag nr. 19 og 21 skal ophavsmænd og udøvende kunstnere have en uoverdragelig ret til vederlag, uanset om udlejningsretten er overgået til producenten ved udtrykkelig aftale, eller den formodes at være overgået.

2.3. Syns- og hørehandicappede

Den gældende lovs § 17, stk. 1, om eksemplarfremstilling til fordel for blinde, svagtseende, døve og talelidende foreslås ændret, således at de handicappede ikke kun skal have muligheder for fremstilling af eksemplarer i blindeskrift og lignende, men også have mulighed for at drage fordel af den nye digitale teknik (ændringsforslag nr. 1). Forslaget tilsigter at skabe en balance mellem på den ene side de handicappedes behov for uden ophavsretlige hindringer at kunne udnytte den nye teknik og på den anden side hensynet til ophavsmændenes legitime økonomiske interesser, herunder at modvirke, at materiale, der på grundlag af de nye bestemmelser fremstilles særligt til brug for de handicappede, kan gøres til genstand for piratkopiering. Det foreslås samtidig, at der tilvejebringes en ligestilling mellem blinde, svagtseende, døve og talelidende, når det gælder undtagelsesbestemmelser i ophavsretsloven.

2.4. Loven om Den Kulturelle Fond og de heri indeholdte koncessionsbestemmelser vedrørende DRAMA-RET, KODA-DRAMATIK og KODA

Loven af 13. juni 1990 om Den Kulturelle Fond og visse bevillinger på ophavsretsområdet (bilag 2) indebar en aftrapning over 5 år af de afgifter, som de efter loven koncessionerede selskaber KODA, KODA-DRAMATIK og DRAMA-RET m.v. siden 1930'erne har betalt til Den Kulturelle Fond. Loven er således i dag stort set uden indhold og foreslås ophævet (§ 2, stk. 2.). Kulturministeriet finder dog, at KODAs virksomhed fortsat bør være undergivet offentligt tilsyn. Det foreslås derfor, at 1990-lovens koncessionsordning vedrørende KODA med enkelte redaktionelle ændringer overføres til ophavsretsloven (ændringsforslag nr. 13).

2.5. Herudover indeholder lovforslaget en del tekniske forslag om blandt andet dækning af omkostningerne ved Ophavsretslicensnævnets virksomhed og udgifterne ved mægling efter lovens § 52 (ændringsforslag nr. 6 og 18)

3. Lovforslagets økonomiske og administrative konsekvenser

Lovforslaget vil medføre besparelser i forbindelse med Ophavsretslicensnævnets virksomhed. Udgifterne til nævnet har igennem årene været varierende og androg i 1995 ca. 66.000 kr. Mæglingsinstituttet i lovens § 52 har endnu ikke været i brug, og det er derfor ikke muligt at angive de økonomiske konsekvenser på dette område.

Forslaget om ophævelse af lov om Den Kulturelle Fond og om visse bevillinger på det ophavsretlige område indebærer med virkning fra og med finansåret 1997, at statens tilskud til fonden på 220.000 kr. årligt bortfalder, jf. finanslovens § 21.11.23. Forskellige tilskud 70. Diverse tilskud. Desuden bortfalder Danmarks Radios tilskud til fonden på 325.000 kr. årligt, jf. § 21.22.11. Den Kulturelle Fond.

Lovforslaget medfører i øvrigt ikke direkte økonomiske eller personalemæssige konsekvenser for staten, amtskommunerne eller kommunerne. De indirekte økonomiske, herunder erhvervsøkonomiske konsekvenser, som måtte følge af aftaler, som indgås på grundlag af ophavsretslovgivningen, og omfanget af den brug af beskyttede værker, som sådanne aftaler måtte lede til, kan der efter sagens natur ikke gives nogen oplysning om.

4. Miljømæssige konsekvenser

Forslaget har ingen miljømæssige konsekvenser.

5. Forholdet til EU-retten

Forslaget indebærer, at de bestemmelser i henholdsvis satellit- og kabeldirektivet og udlejnings-

udlånsdirektivet, som på grund af senere opfyldelsesfrister ikke blev medtaget ved den generelle lovrevision i 1995, nu gennemføres i den danske ophavsretslov.

6. Høring

Lovforslaget har været udsendt til høring hos 95 myndigheder, institutioner, organisationer m.fl. De ved svarfristens udløb den 15. oktober 1996 fremkomne 48 høringssvar er afspejlet i bemærkningerne til lovforslagets enkelte bestemmelser.

I enkelte tilfælde er der under høringen fremkommet forslag, som ikke er omfattet af lovforslaget.

Samrådet for Ophavsret og Dansk Journalistforbund har peget på behovet for, at aftalicenserne i den gældende lovs §§ 13 og 14 vedrørende fotokopiering inden for undervisning og erhvervsvirksomhed m.v. udvides til også at omfatte *digital kopiering*, navnlig i form af indscanning af materiale i databaser. Samrådet mener ikke, at det kan være rigtigt, at Den danske Forlæggerforenings og Danske Dagblades Forenings modstand mod en aftalicens på de nævnte områder fortsat skal stille sig hindrende for, at der tilvejebringes det fornødne retsgrundlag for aftaleindgåelser også på det digitale område, til glæde for såvel rettighedshavere som brugere.

Kulturministeriet må være enig i, at den omfattende lagring af et stort antal beskyttede værker, som i dag finder sted i forbindelse med oparbejdelse af databaser af forskellig art, kan tale for, at man i en nærmere fremtid bør overveje at gennemføre aftalicensbestemmelser på de af Samrådet for Ophavsret og Dansk Journalistforbund nævnte områder. I betragtning af områdets internationale karakter må det imidlertid være ministeriets opfattelse, at sådanne overvejelser bør afvente resultatet af den diplomatiske konference, som inden for WIPO afholdes i december 1996 blandt andet med henblik på fastlæggelse af en ny international regulering af betydning for det digitale område.

Herudover har Copy-Dan, Undervisnings- og Erhvervskopier, ligesom i en række tidligere henvendelser til Kulturministeriet foreslået, at bestemmelsen i den gældende lovs § 14 om aftalicens for fotokopiering inden for offentlige eller private institutioner og erhvervsvirksomheder udvides, således at bestemmelsen kommer til at gælde for *alle* udgivne værker. Det anføres, at udvidelsen er nødvendig for at sikre, at den eksisterende kopiering af noder og musikaler, som foretages af amatørkor, kan lovliggøres. Den gældende bestemmelse, hvis hovedanvendelsesområde er de såkaldte presseklip, giver kun adgang til fotokopiering af »fagmæssige artikler i aviser, tidsskrifter og samleværker og korte afsnit af

andre udgivne værker af fagmæssig art samt af illustrationer, som er gengivet i tilslutning til teksten«.

Kulturministeriet finder ikke, at der på nuværende tidspunkt bør foretages en ændring i ophavsretslovens § 14 af den af Copy-Dan ønskede karakter. Ministeriet har herved navnlig lagt vægt på, at de begrænsninger i fotokopieringsadgangen, som er fastsat i lovens § 14, forud for gennemførelsen af bestemmelsen i 1995 var genstand for indgående overvejelser i Ophavsretsudvalget. Den af Copy-Dan foreslåede ændring bør på denne baggrund efter ministeriets opfattelse under alle omstændigheder afvente senere overvejelser om en udvidelse af bestemmelsen til også at omfatte digital kopiering som nævnt ovenfor.

Bemærkninger til lovforslagets enkelte bestemmelser

Til § 1

Til nr. 1

Til stk. 1

Efter den gældende lovs § 17, stk. 1, 1. pkt., er det tilladt at fremstille eksemplarer i *blindeskrift* af udgivne litterære og musikalske værker.

Bestemmelsen skal ses på baggrund af, at det efter lovens § 12 ikke er tilladt for juridiske personer at fremstille eksemplarer til privat brug, ligesom der efter § 12, stk. 2, nr. 3, gælder et forbud mod fremstilling af eksemplarer til privat brug af edb-programmer i digitaliseret form. Det samme gælder for andre værker, når eksemplar fremstillingen sker på grundlag af en gengivelse af værket i digitaliseret form, jf. § 12, stk. 2, nr. 4.

Bestemmelserne om eksemplar fremstilling til privat brug giver således kun de blinde og svagtsende og deres institutioner meget begrænsede muligheder for at udnytte den nye digitalteknologi.

Ved lovrevisionen i 1995 blev der i § 17, stk. 1, 3. pkt., givet mulighed for, at kulturministeren kunne fastsætte nærmere regler om eksemplar fremstilling af blindeskrift i digital form. Dette skete efter henvendelser fra Danmarks BlindeBibliotek og Fonden for Aktive Blinde, hvori det blev anført, at fremstilling af eksemplarer i blindeskrift på papir i vid udstækning er erstattet af fremstilling af maskinlæsbare eksemplarer. Eksemplarerne kan være udgivet på diskette, trukket fra en ekstern database eller foreligge som følge af elektronisk kopiering. Den maskinlæsbare tekst konverteres herefter til maskinlæsbar blindeskrift, som fx udskrives på den blindes egen printer eller læses som blindeskrift på et braille-display.

I forbindelse med senere forhandlinger omkring udstedelse af de nævnte regler har det vist sig, at de i

1995 gennemførte bestemmelser ikke i tilstrækkelig grad tilgodeser de blindes behov. Ministeriet har således kunnet konstatere, at der – ud over muligheden for at fremstille eksemplarer i blindeskrift i maskinlæsbar form – også er behov for, at der kan foretages transmission af maskinlæsbar blindeskrift fra centrale databaser. Da de gældende bestemmelser kun giver mulighed for eksemplar fremstilling, foreslås det i stk. 1, at den gældende bestemmelse udvides til også at omfatte gengivelse ved visning eller fremførelse og eksemplarspredning.

Forslaget indebærer, at vilkårene for handicappedes adgang til at udnytte litterære og kunstneriske værker for fremtiden vil være udtømmende fastlagt i selve loven, og at bestemmelsen i den gældende lovs § 17, stk. 1, 3. pkt., om udstedelse af administrative regler derfor kan udgå af lovteksten.

Efter forslaget til stk. 1 er det tilladt at gengive udgivne værker, når gengivelsen særligt er bestemt til brug for blinde og svagtseende. Med ordet »gengive« og ordene »sprede eksemplarer« præciseres det, at bestemmelsen i stk. 1 betyder en indskrænkning i ophavsmandens eneret efter lovens § 2 til eksemplar fremstilling, offentlig visning og fremførelse samt – inden for bestemmelsens anvendelsesområde, dvs. spredning til brug for blinde og svagtseende m.v. – også i eneretten til eksemplarspredning. Med hensyn til udlejning henvises til forslaget til stk. 2 og bemærkningerne hertil.

Forslaget giver generelt en mulighed for, at udgivne værker i enhver form, herunder også i syntetisk tale, kan være til rådighed for blinde og svagtseende uanset den anvendte teknik.

Undtagelsesbestemmelsen i den gældende lovs § 17, stk. 1, om fremstilling af blindeskrift omfatter kun litterære og musikalske værker, ikke andre typer af værker som fx kunstværker og filmværker. Forslaget til stk. 1 omfatter alle værker. Baggrunden herfor er fremkomsten af de mange nye typer multimedieværker i digital form. Skal de blinde og svagtseende kunne få nytte af disse frembringelser, er det nødvendigt, at undtagelsesbestemmelsen udformes så bredt, at den dækker alt, hvad der kan forekomme af værker i sådanne frembringelser.

Det fremstillede materiale skal være særligt bestemt til brug for blinde og svagtseende. Det betyder, at det kun er tilladt at foretage gengivelse i form af eksemplar fremstilling, visning og fremførelse m.v., når der er klare holdpunkter for at antage, at formålet udelukkende er at betjene blinde og svagtseende. Foretages gengivelsen af andre end de blinde og svagtseende selv eller institutioner, som særligt har til formål at betjene denne gruppe handicappede, må det forudsættes, at værk gengivelsen har egen-

skaber, som viser, at gengivelsen er særligt tilrettelagt for blinde. Der kan fx være tale om, at eksemplaret er tilpasset til brug sammen med et edb-program, som gør det muligt at læse værket ved hjælp af en læseliste, eller at der er mulighed for, at teksten kan forstørres i ekstraordinær grad med henblik på skærmlæsning eller tilegnes ved hjælp af syntetisk tale og lignende.

Efter den gældende lovs § 17, stk. 1, 2. pkt., er det tilladt at affotografere eksemplarer af udgivne litterære og musikalske værker til brug ved *undervisningen på skoler for døve og talelidende*.

Forslaget til stk. 1 betyder, at der for de døve og talelidende kommer til at gælde undtagelsesbestemmelser, der svarer til, hvad der er foreslået for blinde og svagtseende. Forslaget indebærer, at bestemmelsen i den gældende lovs § 17, stk. 1, 2. pkt., om affotografering på skoler for døve og talelidende udvides til generelt – dvs. også uden for undervisningssituationer – at give mulighed for en sådan gengivelse af udgivne værker, som måtte være formålstjenlig for denne gruppe af handicappede. Der vil navnlig være tale om særligt tilrettelagte gengivelser i tekst og billede kombineret med tegnsprog eller tydelig diktation og lignende.

I lyset af de muligheder, som digitalteknologien rummer for de blinde, døve og talelidende, finder Kulturministeriet ikke, at det er rimeligt at opretholde en forskelsbehandling mellem de nævnte grupper af stærkt handicappede, når det gælder undtagelsesbestemmelser i ophavsretsloven.

Forslaget til stk. 1 gælder kun for udgivne værker, dvs. tilfælde hvor eksemplarer af værket med ophavsmandens samtykke er bragt i handelen eller på anden måde spredt blandt almenheden, jf. lovens § 8, stk. 2. Med hensyn til gengivelse på grundlag af en udsendelse i radio eller fjernsyn henvises til den særlige aftalelicensbestemmelse til fordel for syns- og hørehandicappede i den gældende lovs § 17, stk. 3, jf. § 48, stk. 2, om lyd- og billedoptagelser fra radio eller fjernsyn inden for statslige og kommunale institutioner m.v.

Under høringen har Danmarks BlindeBibliotek, Danmarks Biblioteksforening og Statens Bibliotekstjeneste anført, at den foreslåede nye undtagelsesbestemmelse i § 17, stk. 1, ud fra en ligestillingsbetragtning bør udvides til også at gælde for andre, der på grund af handicap er ude af stand til at læse trykt tekst.

Kulturministeriet må nære betænkelighed ved det af Blindebiblioteket m.fl. stillede forslag, som vil betyde, at de målgrupper af svært handicappede, som forslaget til § 17, stk. 1, tilsigter at give mulighed for fri gengivelse m.v. af beskyttede værker, ikke længe-

re vil være klart afgrænsede. Der stilles på denne baggrund ikke noget forslag om, at § 17, stk. 1, udvides til også at omfatte personer, som i almindelighed er ude af stand til at læse trykt tekst.

Kulturministeriet har overvejet, om forslaget til stk. 1 bør have karakter af en generel licensordning svarende til, hvad der fx i dag gælder for fremstilling af lydbøger til handicappede, der ikke sker i erhvervsøjemed, jf. lovens § 17, stk. 2, og lovens § 17, stk. 3, om aftalelicens for optagelser fra radio- og fjernsyn til fordel for syns- og hørehandicappede. Ministeriet er nået til det resultat, at der gør sig særlige forhold gældende for de blinde, døve og taleledende. Der er tale om en begrænset og veldefineret brugerkræds af svært handicappede, og det er normalt ikke andre end de handicappede selv, der er i stand til at udnytte gengivelser og eksemplarer, som er særligt tilrettelagt for disse grupper. Hertil kommer, at eksemplarfremstilling og eksemplarspredning på dette område må antages at være af marginal betydning i forhold til fx normal forlagsmæssig trykning og distribution af bøger. Ministeriet finder derfor ikke, at de foreslåede undtagelsesbestemmelser, i det omfang gengivelsen foretages af de handicappede selv eller deres institutioner, kan siges at stride mod nogen normal udnyttelse af beskyttede værker eller mod ophavsmandens interesser i øvrigt. I overensstemmelse hermed foreslås det, at der i disse tilfælde skal være tale om en fri udnyttelse, dvs. at der hverken skal indhentes samtykke eller betales vederlag til ophavsmanden.

Anderledes ligger forholdet, når det gælder gengivelse m.v., som sker i erhvervsøjemed, herunder ved forlagsmæssig virksomhed. Hensynet til en rimelig balance mellem på den ene side de handicappedes særlige situation og på den anden side hensynet til ophavsmændenes legitime økonomiske interesser må her føre til, at der gennemføres en tvangslicensordning.

I overensstemmelse hermed foreslås det i stk. 1, 2. pkt., at fremstilling af særlige gengivelser m.v. til fordel for blinde, svagtseende, døve og taleledende, som foretages i erhvervsøjemed, kan ske uden samtykke fra ophavsmændene, men at disse har krav på vederlag.

Kan der ikke opnås enighed om vederlagets størrelse, kan spørgsmålet indbringes for Ophavsrettslicensnævnet, som har den endelige administrative afgørelse, jf. lovforslagets nr. 3.

Med hensyn til gengivelse, der udelukkende består af gengivelse af lydoptagelser og spredning af eksemplarer, der sker ved udlejning til almenheden, henvises til forslaget til stk. 2 og bemærkningerne hertil.

Til stk. 2

I forslaget til stk. 2 bestemmes det, at adgangen til at give og sprede eksemplarer af udgivne værker til fordel for blinde, svagtseende, døve og taleledende efter stk. 1 ikke skal gælde for gengivelser, som *udelukkende* består af gengivelse af lydoptagelser.

Drejer det sig om gengivelse af *litterære* værker i rene lydoptagelser, er forholdet omfattet af tvangslicensbestemmelsen om fremstilling af såkaldte lydbøger i den gældende lovs § 17, stk. 2. Efter denne bestemmelse må der, når det ikke sker i erhvervsøjemed, mod vederlag fremstilles lydoptagelser af udgivne litterære værker med henblik på udlån til blinde, svagtseende og andre, som er ude af stand til at læse almindelige bøger. Bestemmelsen i § 17, stk. 2, omfatter kun lydoptagelse af litterære værker, ikke optagelse af musikværker. Dette skal ses på baggrund af, at udbuddet af lydoptagelser af musikværker for alle grupper af befolkningen er så omfattende, at der ikke er behov for særlige undtagelsesbestemmelser for de handicappede.

Kommunernes Landsforening har under høringen fremført ønske om, at bestemmelsen om fremstilling af lydbøger med henblik på distribution af eksemplarer af disse til blinde og svagtseende bør udvides til også at gælde for udsendelse af lydavisser over telefonnettet. Spørgsmålet har været overvejet af Ophavsretsudvalget samt i forbindelse med lovrevisionen i 1995. Kulturministeriet må på baggrund af disse overvejelser fortsat være af den opfattelse, at forslaget fra Kommunernes Landsforening vil indebære en væsentlig risiko for uberettiget udnyttelse, idet adgangen til aflytning af telefonavisser over telefonnettet principielt står åben for alle. Ministeriet finder derfor ikke, at der bør gives mulighed for en sådan udnyttelse uden samtykke fra rettighedshaverne.

Det er efter forslaget til stk. 2 kun lydoptagelser, som udelukkende består af gengivelse af musikværker, som er undtaget fra adgangen til gengivelse m.v. til fordel for de i § 17, stk. 1, nævnte handicappede. Indgår en lydoptagelse sammen med andet materiale i en multimediefrembringelse, omfattes forholdet af forslaget til § 17, stk. 1.

Efter forslaget til stk. 2 gælder de særlige bestemmelser til fordel for de i stk. 1 nævnte handicappede heller ikke for spredning af eksemplarer, som sker ved udlejning til almenheden. På baggrund af de almindelige bestemmelser om eksemplarspredning i lovens § 19, hvorefter spredning af eksemplarer ved udlejning kræver samtykke fra ophavsmanden, finder Kulturministeriet det naturligt, at der – også på handicapområdet – bør indhentes samtykke fra ophavsmændene til enhver spredning af eksemplarer til almenheden, som sker ved udlejning.

Til stk. 3

Forslaget til stk. 3 indebærer, at erhververen af et eksemplar af værker, der af *andre* er fremstillet efter de særlige bestemmelser i forslaget til stk. 1, får en vis begrænset ret til at fremstille sådanne eksemplarer, herunder sikkerhedseksemplarer, som er nødvendige for, at erhververen inden for sine egne interne rammer kan udnytte det erhvervede eksemplar efter dets formål. Forslaget ligger på linie med, hvad der efter lovens § 36, stk. 1, nr. 1 og 2, og stk. 2, gælder for benyttelse af edb-programmer og digitale frembringelser.

Adgangen til at fremstille brugs- og sikkerhedseksemplarer bør være nøje begrænset til de formål, der angives i bestemmelsen. Bestemmelsen er udformet med sigte på, at det ikke under nogen form skal være lovligt at videre sprede de fremstillede brugs- og sikkerhedseksemplarer. For at modvirke en piratmæssig eksemplarfremstilling og spredning af markedsførte eksemplarer, der af andre er fremstillet og særligt tilrettelagt for handicappede, foreslås det i stk. 3, 2. og 3. pkt., at de brugs- og sikkerhedseksemplarer, som en erhverver har ret til at fremstille efter forslaget til stk. 3, 1. pkt., ikke må udnyttes på anden måde, samt at erhververens ret til at udnytte brugs- og sikkerhedseksemplarerne bortfalder, hvis det erhvervede eksemplar gøres tilgængeligt for almenheden, uanset på hvilken måde dette sker.

Adgangen til at fremstille brugs- og sikkerhedskopier efter forslaget til stk. 3 gælder kun for den, der har erhvervet et eksemplar ved en endelig ejendoms- overgang. Er eksemplaret i en brugers besiddelse som følge af udlån eller udlejning eller anden begrænset overdragelse, omfattes forholdet ikke af forslaget til § 17, stk. 3.

Når det gælder spredning af erhvervede eksemplarer ved udlån og udlejning fra statslige og kommunale institutioner og lignende, må det antages, at der foreligger de fornødne muligheder for kontrol med de fremstillede brugs- og sikkerhedseksemplarer. Det foreslås derfor i stk. 3, 4. pkt., at det skal være tilladt for statslige eller kommunale institutioner og andre sociale eller almennyttige institutioner at bevare brugs- og sikkerhedseksemplarer, selv om der foretages udlån eller udlejning af erhvervede eksemplarer. Med hensyn til udlejning henvises i øvrigt til forslaget til stk. 2 og bemærkningerne hertil.

Forslaget til de nye bestemmelser vedrørende handicappede i § 17, stk. 1-3, er under høringen blevet positivt modtaget af Danmarks BlindeBibliotek, Dansk Blindesamfund, Danmarks Biblioteksfor- ening, Dansk BiblioteksCenter, Dansk Datafor- ening, Fonden for Aktive Blinde, Kommunernes Landsforening, Københavns Kommune, Refsnæs-

skolen, Statens Bibliotekstjeneste og Statsbiblioteket i Århus.

Den danske Forlæggerforening har meddelt, at man ingen kommentarer har til forslaget.

Samrådet for Ophavsret og Dansk Journalistfor- bund har udtalt sig imod forslaget. Det anføres, at der ikke er sagligt belæg for at udvide undtagelses- bestemmelsen i ophavsretslovens § 17 på den måde, som forslaget er udformet. Det er Samrådets opfat- telse, at der ikke bør tages særlige hensyn til én svag samfundsgruppe, de syns- og hørehandicappede, på bekostning af andre svage grupper i samfundet, så- som ophavsmændene og de udøvende kunstnere. Det anføres videre, at det må være en offentlig opga- ve at sørge for, at værker m.v. i nødvendigt omfang stilles til rådighed for blinde, døve m.fl. Samrådet finder, at en fornuftig løsning ville være at indføre en generel aftalelicens på handicapområdet. Samrådet kan ikke acceptere, at der indføres en tvangslicens for erhvervsmæssig udnyttelse. Kommercielle fore- tagender bør efter Samrådets opfattelse alene kunne erhverve udgivelsesrettigheder på grundlag af en eneret til ophavsmænd og udøvende kunstnere. Samrådet kan heller ikke støtte, at statslige og andre ikke-erhvervsmæssige foretagender ikke skal betale vederlag for en sådan udnyttelse. Staten bør sørge for betaling til rettighedshavere i enhver sammen- hæng, hvor beskyttet materiale anvendes af syns-, læse- eller hørehandicappede. Samrådet er desuden betænkelig ved den udnyttelse i form af databaser, Internettet og andre digitale tjenester, som forslaget åbner for. Det anføres endelig, at der kan opstå proble- mer med at afgrænse, hvilke værker der er »sær- ligt bestemte« til brug for blinde, døve m.fl., hvilket vil kunne medføre pirateri på området.

Sammenslutningen af Scenografer, Instruktører og Film- og TV-arbejdere har tilkendegivet, at man principielt ikke vil tage afstand fra forslaget om indfø- relse af tvangslicensbestemmelser på området, under den forudsætning at reglerne ikke kan omgås eller udvides til skade for ophavsmændene.

Under drøftelser med repræsentanter for ressort- ministerierne i de øvrige nordiske lande i Reykjavik i august 1996 er det tilkendegivet, at forslag af lignen- de karakter er under overvejelse i de andre nordiske lande.

Til nr. 2

Til stk. 1

I 1985 blev der gennemført en tvangslicensord- ning for samtidig og uændret fordeling af udsender- ser i radio og fjernsyn over kabelanlæg m.v. Ordning- en – også kaldet Copy-Dan kabellicensen – blev vi- dereført uændret i § 35 i ophavsretsloven af 1995.

Tvangslicensordningen indebærer, at radio- og fjernsynsudsendelser uden samtykke fra ophavs-mændene kan fordeles over kabelanlæg mv. i samti-dig og uændret form mod betaling af vederlag til de i udsendelserne medvirkende ophavsmænd og ud-øvende kunstnere m.fl. Kan der ikke mellem kabel-anlæggene og rettighedshaverne opnås enighed om vederlagets størrelse, kan spørgsmålet efter lovens § 47, stk. 1, indbringes for Ophavsretslicensnævnet, der kan træffe den endelige administrative afgørelse i sagen.

Kabelanlæg, som modtager udsendelserne ved hjælp af egen antenne, og som ikke omfatter mere end 25 tilslutninger i en bygning eller i en gruppe af nærliggende bygninger, er undtaget fra vederlags-pligten, jf. lovens § 35, stk. 2.

Tvangslicensen omfatter ikke udsendelser, som fo-retages via kommunikationssatellitter, medmindre der samtidig sker direkte udsendelse til almenheden, samt udsendelser, som sker i kodet form, jf. lovens § 35, stk. 5. Kabelfordeling af de nævnte udsendelser er omfattet af den almindelige bestemmelse om ener-ret til offentlig fremførelse i lovens § 2, hvilket inde-bærer, at der må træffes aftale med rettighedshaver-ne.

Den foreslåede ændring af § 35 har til formål at omlægge tvangslicensordningen til en aftalebaseret ordning. Ændringen er nødvendig som følge af art. 8, stk. 2, i satellit- og kabeldirektivet. Efter art. 8, stk. 2, skal tvangslicensordninger på kabelområdet senest den 1. januar 1998 være erstattet af eneretsord-ninger baseret på kollektiv rettighedsforvaltning (art. 9). Forslaget indebærer, at tvangslicensen fra det nævnte tidspunkt ændres til en aftalelicensordning svarende til, hvad der efter ophavsretslovens § 50 gælder på en række andre brugerområder, fx for ra-diofoniernes udsendelsesrettigheder (§ 30), optagel-ser til undervisningsbrug, fotokopiering m.v. (§§ 13-14 og § 17, stk. 3).

Forslaget til stk. 1 indebærer, at såvel udsendelser, der foretages via kommunikationssatellitter, som ko-de udsendelser vil være omfattet af den nye aftale-licensordning.

Med hensyn til kabelfordeling af udsendelser fra kommunikationssatellitter finder Kulturministeriet det på baggrund af den teknologiske udvikling ikke længere hensigtsmæssigt at opretholde en forskel mellem direkte sendende satellitter og kommunika-tionssatellitter. Enhver, der har installeret en para-bolantenne, har i dag mulighed for at modtage sig-naler også fra kommunikationssatellitter.

Når det gælder kodede udsendelser, er der ikke i satellit- og kabeldirektivet taget stilling til, om så-danne udsendelser skal være omfattet af direktivets

bestemmelser om aftalebaseret kabelretransmission. For primærudsendelser i kodet form bestemmes det i direktivets art. 1, stk. 2, litra c, at der skal foretages rettighedsklaringer, såfremt afkodningsudstyr er stil-let til rådighed for almenheden af sendeforetagendet eller med dettes samtykke. En tilsvarende bestem-melse findes ikke i direktivets kap. 3 om kabelre-transmission. I art. 8, stk. 1, bestemmes det kun, at de i kap. 3 fastlagte retransmissionsbestemmelser skal gælde for »programmer fra andre medlemssta-ter«.

Da den i direktivets kap. 3 gennemførte ordning for kabelretransmission i sin kerne er en aftalebase-ret ordning, synes de hensyn, som har ført til at und-tage kodede programmer fra den gældende tvangsli-censordning, ikke på samme måde at gøre sig gæl-dende i forbindelse med en aftalelicens. Det foreslås derfor, at viderespredning af kodede udsendelser på basis af en aftalelicens undergives samme regler, som efter direktivets kap. 1 gælder for rettighedskla-ning af initial udsendelsesvirksomhed. Kodede ud-sendelser vil således være omfattet af aftalelicens-ordningen i alle tilfælde, hvor afkodningsudstyr af radio- eller fjernsynsforetagendet eller med dettes samtykke er stillet til rådighed for almenheden, uan-set hvor dette måtte være sket.

Anvendelsesområdet for aftalelicensen vil herefter i almindelighed være begrebet »udsendes i radio el-ler fjernsyn«, således som dette begreb er nærmere fastlagt i bemærkningerne til ophavsretslovens § 2. Aftalelicensen vil på denne baggrund omfatte:

- sendinger, der foretages over det konventionelle radio- eller tv-jordsendenet (såkaldte terrestriske sendinger),
- sendinger, der foretages over rundspredende sa-tellitter (såkaldte tv-satellitter, direkte sendende satellitter eller DBS-satellitter),
- sendinger, der foretages over kommunikationssa-tellitter (såkaldte FSS-satellitter, »fixed satellite services«, der oprindeligt var forbeholdt udveks-ling af tjenesteydelser inden for telekommunika-tionssektoren),
- kodede sendinger, såfremt dekodere er gjort til-gængelige for almenheden af det udsendende ra-dio- eller fjernsynsforetagende, eller med dettes samtykke.

På et enkelt punkt er anvendelsesområdet for den nye aftalelicens snævrere end begrebet »udsendes i radio og fjernsyn« i ophavsretslovens § 2. Det drejer sig om såkaldt »kabelfødte programmer«, dvs. vide-reudsendelse af udsendelser, som primært er ud-sendt via kabel. Efter ministeriets opfattelse er der ikke noget behov for at regulere rettighedsforholde-ne for samtidig videreudsendelse af programmer

mellem forskellige kabelanlæg. Med ordet »trådløst« præciseres det, at aftalelicensen for videreudsendelse ikke gælder, når den oprindelige udsendelse er sket over et kabelanlæg.

Det er i øvrigt uden betydning, på hvilken måde det signal, der anvendes til videreudsendelse, modtages. I de fleste tilfælde modtages signalet trådløst, men også videreudsendelse af udsendelser i radio og fjernsyn, som sker på basis af en lukket langdistancefremføring, fx via langdistancekabel eller radiokæde, vil være omfattet af aftalelicensen, forudsat de pågældende udsendelser samtidig udsendes trådløst til almenheden her i landet eller andetsteds.

Forslaget til stk. 1, 2. pkt, hvorefter aftalelicensordningen ikke skal gælde for rettigheder, som indehaves af radio- og fjernsynsforetagender, er en konsekvens af satellit- og kabeldirektivets art. 10. Efter art. 10 er det ikke muligt at pålægge radio- og fjernsynsforetagender, at de skal lade deres rettigheder udøve gennem en rettighedshaverorganisation. Dette indebærer, at den enkelte kabeldistributør – medmindre andet kan aftales – må indgå individuelle aftaler med radio- og fjernsynsforetagenderne om retten til videreudsendelse af deres udsendelser over kabelanlæg m.v.

Forslaget til stk. 1, omfatter – ligesom den gældende tvangslicensordning – i overensstemmelse med Bernerkonventionens art. 11 bis enhver udsendelse i radio eller fjernsyn, uanset om der er tale om danske eller udenlandske programmer. Under høringen har Forenede Danske Antenneanlæg (FDA), Tele Danmark, Kommunernes Landsforening og Boligselskabernes Landsforening stillet forslag om, at danske udsendelser undtages fra den nye aftalelicensordning. Kulturministeriet kan ikke være enig i det fremsatte forslag. De konventionsmæssige, medipolitiske og praktiske grunde, som i 1985 ledte til, at den gennemførte tvangslicensordning kom til at omfatte enhver udsendelse i radio og fjernsyn, uanset om der er tale om danske eller udenlandske programmer, taler efter ministeriets opfattelse med samme styrke for, at dette også bør gælde for den foreslåede nye aftalelicensordning.

Med hensyn til mulighederne for at Ophavsretslicensnævnet kan træffe afgørelse i sager, hvor det ikke har været muligt at opnå en aftalemæssig forståelse mellem kabelanlæggene og rettighedshaverne, herunder radio- og fjernsynsforetagender, henvises til ændringsforslag nr. 7 og bemærkningerne hertil.

Til stk. 2

Efter den gældende lovs § 35, stk. 2, er videreførelse over kabelanlæg, som modtager radio- og fjernsynsudsendelser ved hjælp af egen antenne, og

som ikke omfatter mere end 25 tilslutninger i en bygning eller i en gruppe af nærliggende bygninger, undtaget fra ophavsretlige krav.

I en henvendelse fra december 1994 til Kulturministeriet har en gruppe bestående af visse medlemmer af Kontaktudvalget vedrørende fællesantenneanlæg samt KODA og Copy-Dan givet udtryk for, at der finder en urimelig forskelsbehandling sted imellem husstande, der er tilsluttet kabel-tv og husstande, der er tilsluttet fællesantenneanlæg med højst 25 tilslutninger. Det påpeges, at der i loven bør fastsættes en ny grænse for betalingsfritagelse, og at denne bør fastlægges således, at eneretten til offentlig fremførelse skal gælde, når 2 eller flere husstande fordeles signaler fra samme modtagingskilde. Der henvises i denne forbindelse til en hollandsk højesteretsdom fra 1993.

Under høringen har forslaget fået støtte fra Boligselskabernes Landsforening, Copy-Dan, Forenede Danske Antenneanlæg, Stofa, Tele Danmark og Kommunernes Landsforening. Det anføres blandt andet, at den nuværende grænse på 25 tilslutninger medfører en forvriddning af konkurrencen til fordel for modtagelse af radio- og fjernsynsudsendelser ved hjælp af parabolantenne.

Kulturministeriet har på denne baggrund overvejet, om den gældende 25-tilslutningsgrænse, som er vel indarbejdet i praksis, bør ændres.

Hovedformålet med den gældende 25-tilslutningsgrænse har været gennem en lovgivningsmæssig præcisering af, hvornår der skal klareres rettigheder i forbindelse med kabelviderespredning, at undgå unødige og langvarige retstvister mellem rettighedshavere og brugere. Da dette formål lige vel kan opnås ved en lavere grænse end 25 tilslutninger, finder Kulturministeriet at burde imødekomme ønsket om en lavere grænse.

På denne baggrund foreslås det i § 35, stk. 2, at værker, der indgår i en trådløs radio- eller fjernsynsudsendelse, som modtages ved hjælp af egen antenne, må videreudsendes over kabelanlæg, som ikke omfatter mere end 2 tilslutninger. Forslaget vil medføre, at den danske undergrænse for rettighedsklaring i forbindelse med kabelviderespredning stort set kommer på linie med, hvad der i dag gælder i Storbritannien og Holland.

Kulturministeriet har ved udformningen af den nye undergrænse for betalingspligt fundet det rigtigst fortsat at anvende udtrykket »tilslutninger« og ikke som foreslået under høringen antal husstande. Det er herved forudsat, at de nærmere retningslinier for betalingspligt, der af Copy-Dan, Kabel-TV, i 1996 er fastlagt i forbindelse med den gældende

25-tilslutningsregel af Copy-Dan i hovedsagen videreføres under den nye aftalelicensordning.

Til stk. 3

Forslaget til stk. 3, 1. pkt., hvorefter ejeren af et kabelanlæg er ansvarlig for, at der indgås de fornødne aftaler efter stk. 1, i forbindelse med viderefordeling af radio- og fjernsynsudsendelser over kabelanlægget, svarer til den gældende lovs § 35, stk. 4. Det samme gælder forslaget i stk. 3, 2. pkt., om, at brugeren af den enkelte kabeltilslutning er pligtig at foretage afregning med ejeren af kabelanlægget i tilfælde, hvor det vederlag, som ejeren skal betale efter en indgået aftale eller en kendelse fra Ophavsretslicensnævnet, er fastsat som et beløb pr. tilslutning.

Kulturministeriet må være af den opfattelse, at der også i forbindelse med en kommende aftalelicensordning er behov for bestemmelser af den nævnte karakter. Bestemmelserne blev gennemført i 1989 som følge af, at det efter længere tids tvivl blev konstateret, at ejerne af udlejningsejendomme ikke inden for rammerne af boliglovgivningen kunne opkræve kabelvederlag hos de enkelte tilsluttede husholdninger.

På baggrund af synspunkter fremsat af Forenede Danske Antenneanlæg i foreningens høringssvar finder Kulturministeriet det rigtigt at præcisere, at forslaget til § 35, stk. 3, ikke omfatter situationer, hvor de enkelte tilslutninger til et kabelanlæg ved såkaldt »pakkevalg« eller brug af dekodere i anlægget har fravalgt give radio- eller fjernsynsprogrammer, som i øvrigt er til rådighed over kabelanlægget.

Til nr. 3

Ændringen af § 47, stk. 1, 1. pkt., er af teknisk karakter. Det foreslås, at Ophavsretslicensnævnet får kompetence til at træffe afgørelse om vederlagets størrelse efter den nye tvangsglicensbestemmelse i § 17, stk. 1, om gengivelse og eksemplarspredning til brug for blinde, svagtseende m.v., som foretages i erhvervsøjemed.

Henvisningen i § 47, stk. 1, 1. pkt., til § 17, stk. 4, hvorefter der mod betaling af vederlag til ophavsmanden kan fremstilles lydoptagelser af udgivne litterære værker, når dette ikke sker i erhvervsmæssigt øjemed, svarer til henvisningen i § 47, stk. 1, 1. pkt., til den gældende lovs § 17, stk. 2.

Efter den gældende lovs § 47, stk. 2, kan kulturministeren fastsætte nærmere regler om opkrævning af vederlag i henhold til § 17, stk. 2, § 18, stk. 1, § 35 og § 68. Ændringsforslaget er af teknisk karakter. Det foreslås, at kulturministeren får bemyndigelse til også at fastsætte nærmere regler om opkrævning af ve-

derlag efter den nye tvangsglicensbestemmelse i § 17, stk. 1, om gengivelse og eksemplarspredning til brug for blinde, svagtseende m.v., som foretages i erhvervsøjemed.

Henvisningen i § 47, stk. 2, til § 17, stk. 4, hvorefter der mod betaling af vederlag til ophavsmanden kan fremstilles lydoptagelser af udgivne litterære værker (lydbøger), når dette ikke sker i erhvervsmæssigt øjemed, svarer til henvisningen i § 47, stk. 2, til den gældende lovs § 17, stk. 2.

Til nr. 4

Det foreslås, at henvisningen til § 35 i den gældende lovs § 47, stk. 1, 1. pkt., udgår. Dette er en konsekvens af, at reglerne i § 35 om kabelviderespredning overgår fra en tvangsglicensordning til en aftalebaseret ordning. Som følge af omlægningen ophører Ophavsretslicensnævnets kompetence i sager om tvangsglicens og overflyttes til § 48, stk. 1, som vedrører nævnets kompetence i aftalelicenssager.

Det foreslås videre, at henvisningen til § 35 i den gældende lovs § 47, stk. 2, udgår. Dette er en konsekvens af, at reglerne i § 35 om kabelviderespredning overgår fra en tvangsglicensordning til en aftalebaseret ordning. Som følge af omlægningen er opkrævningen af vederlag ikke længere undergivet en tvangsglicens.

Til nr. 5

Efter den gældende lovs § 47, stk. 3, kan det – i tilfælde hvor en bruger ikke betaler vederlag efter tvangsglicensbestemmelserne i lovens § 35 (kabelspredning) og § 68 (brug af grammofonplader i radio og TV) – ved dom bestemmes, at den pågældende værksudnyttelse kun kan foretages med ophavsmandens samtykke, indtil betaling er sket.

Det foreslås, at henvisningen til § 35 i § 47, stk. 3, udgår. Dette er en konsekvens af, at reglerne i § 35 om kabelspredning overgår fra en tvangsglicensordning til en aftalebaseret ordning.

Til nr. 6

Ved ophavsretsloven af 1961 indførtes det såkaldte Tvangsglicensnævn, hvis opgave er at fastsætte et passende vederlag til de ophavsmande, hvis værker benyttes i henhold til en tvangsglicensbestemmelse. Nævnsordningen er videreført i ophavsretsloven af 1995, hvor nævnet har ændret navn til Ophavsretslicensnævnet. De nærmere regler for nævnets virksomhed er fastsat i bekendtgørelse nr. 260 af 14. juli 1962.

De gældende bestemmelser giver ikke mulighed

for at fastsætte nærmere regler om dækning af omkostningerne ved nævnets virksomhed.

Baggrunden for oprettelsen af Tvangslicensnævnet var, at borgerne skulle have mulighed for at få en endelig administrativ afgørelse fra en uvildig instans i tilfælde, hvor der ikke kunne opnås enighed mellem parterne om størrelsen af det vederlag, der skulle betales for brugen af et værk i henhold til tvangslicensbestemmelser. De indbragte sager drejede sig i de første år navnlig om fastsættelsen af vederlag til udøvende kunstnere og fonogramproducenter for brugen af fonogrammer i radio og fjernsyn, den såkaldte Gramex-ordning i lovens § 68, og om brugen af fotografier og værker i undervisningsantologier og alment oplysende fremstillinger. I de senere år har en stor del af de sager, der er blevet forelagt for nævnet, ændret karakter i form af større kompleksitet og en udvidet kreds af berørte parter. Både blandt rettighedshavere og brugere er der en høj grad af organisering, hvilket indebærer, at størstedelen af de sager, der nu forelægges for nævnet, har et professionelt og erhvervsmæssigt præg. Dette gælder ikke mindst for sager på kabelspredningsområdet, som har udgjort en stadig stigende del af nævnets virksomhed.

Forslaget til § 47, stk. 1, 3. pkt., indebærer, at kulturministeren får en bemyndigelse til at fastsætte nærmere regler om dækning af omkostningerne ved nævnets virksomhed.

I Norge findes en ordning, hvorefter omkostningerne i forbindelse med behandlingen ved det tilsvarende norske nævn i almindelighed skal dækkes af parterne.

Under høringen har Advokatrådet, Boligselskabernes Landsforening, Forenede Danske Antenneanlæg, Advokatfirmaet Reumert & Partnere og Samrådet for Ophavsret udtalt sig imod forslaget. Det anføres, at nævnets omkostninger fortsat bør udredes af det offentlige, ligesom det er tilfældet med en lang række andre offentlige nævn. Det anføres videre, at det vil kunne blive uforholdsmæssigt omkostningskrævende specielt for mindre organisationer at skulle dække nævnets omkostninger, hvilket vil kunne indebære en risiko for, at nogle vil foretrække at anlægge retssag. Det påpeges endelig, at forslaget er for vidtrækkende, idet niveauet for omkostningerne ikke samtidig angives.

Kulturministeriet har forståelse for de under høringen fremkomne synspunkter, men ministeriet finder fortsat, at der bør gives kulturministeren bemyndigelse til at fastsætte regler af den nævnte karakter. Det forudsættes, at udnyttelsen af bemyndigelsen sker efter forhandlinger med de berørte parter.

Til nr. 7

Efter lovens § 48, stk. 1, kan Ophavsretslicensnævnet på begæring meddele tilladelse til samt fastsætte de nærmere vilkår for samtidig og uændret kabelviderespredning af radio- eller fjernsynsudsendinger i tilfælde, hvor radio- eller fjernsynsforetagender uden rimelig grund nægter at give tilladelse hertil eller tilbyder en sådan videreudsending på urimelige vilkår. Bestemmelsen blev ændret i 1994, således at nævnet blev gjort kompetent til at træffe afgørelse med hensyn til alle kabelspredningsrettigheder, som en radiofoni måtte have, og i forhold til alle typer af programmer, herunder kodede udsendinger. Lovændringen i 1994 var nødvendiggjort af art. 12, stk. 2, i satellit- og kabeldirektivet.

Formålet med forslaget er, som anført i de almindelige bemærkninger, at sikre en fortsat mulighed for en administrativt bindende afgørelse i alle tilfælde af uenighed mellem rettighedshaverne, herunder radiofonier, og brugerne, når kabelviderespredning nægtes uden rimelig grund eller tilbydes på urimelige vilkår.

På denne baggrund foreslås Ophavsretslicensnævnets kompetence udvidet til også at omfatte aftaler, som omfattes af den foreslåede nye aftalelicensbestemmelse i § 35. For så vidt angår kodede udsendinger kan nævnet alene tage stilling til selve viderespredningen af de kodede programmer. Spørgsmålet om prisen på selve dekodningsudstyret, dekoderleje og omkostninger ved andre rent tekniske forhold i forbindelse med videreudsendingens virksomhed falder uden for nævnets kompetence.

Efter forslaget til § 48, stk. 1, skal nævnet anlægge en rimelighedsvurdering ved afgørelsen af, om der foreligger et misbrug af eneretten i tilfælde, hvor en godkendt organisation eller radiofoni uden rimelig grund nægter at give samtykke til kabelviderespredning eller stiller urimelige betingelser herfor. Rimelighedsbedømmelsen bør foretages ud fra en samlet vurdering af den konkrete sags omstændigheder, idet der ved afgørelsen blandt andet bør lægges vægt på almene samfundsmæssige hensyn til udbredelsen af radio- og fjernsynsudsendinger og konkurrence-retlige hensyn, herunder princippet om ikke-diskriminering.

For så vidt angår kodede udsendinger er det ministeriets opfattelse, at en generel nægtelse af samtykke til videreudsending over kabelanlæg i almindelighed ikke vil kunne anses som rimelig, hvis afkodningsudstyr er stillet til rådighed for almenheden af radio- eller fjernsynsforetagendet eller med dettes samtykke, uanset hvor dette måtte være sket. Satellit- og kabeldirektivet bygger på den forudsætning, at der inden for EU skal være den videst mulige ad-

gang til viderespredning af fjernsynsudsendelser, ligesom hensynet til modvirkning af markedsopdeling må antages at tilsi, at en generel nægtelse af samtykke til viderespredning af kodede udsendelser i almindelighed ikke kan anses som rimelig.

Det samme må gælde for ikke-kodede udsendelser, hvis radio- eller fjernsynsforetagender benytter den såkaldte signalret til generelt at nægte programspredning inden for bestemte områder, men tillader en sådan spredning andetsteds. Det må herved tages i betragtning, at en del EU-lande ikke er tilsluttet den europæiske overenskomst om beskyttelse af fjernsynsudsendelser, som rummer den internationale retsbeskyttelse på dette område.

Under høringen har Dansk Industri, Boligselskabernes Landsforening, Forenede Danske Antenneanlæg, Stofa, Tele Danmark, Kommunernes Landsforening og UBOD (Union of Broadcasting Organizations regarding cable distribution in Denmark) generelt kunnet tilslutte sig forslaget om nævnskompetence på dette område. Dansk Industri har særlig udtrykt tilfredshed med, at konkurrenceretlige hensyn bør inddrages i Ophavsretslicensnævnets vurderingsgrundlag. UBOD har anført, at det bør præciseres, at rimelighedskriteriet kun kan finde anvendelse ved egentlig nægtelse af samtykke til kabelviderspredning, mens der ved bedømmelsen af de af rettighedshaverne fastsatte vilkår skal gælde et urimelighedskriterium. Tele Danmark har særlig fremhævet, at der ved rimelighedsvurderingen skal lægges vægt på konkurrenceretlige hensyn, og at det bør tydeliggøres, at bevisbyrden for et vederlagskravs urimelighed ikke ligger hos brugeren.

Efter en samlet gennemgang af de modtagne høringssvar må Kulturministeriet være af den opfattelse, at det ikke vil være hensigtsmæssigt at opstille særlige begrænsninger for Ophavsretslicensnævnets virksomhed. Nævnet bør kunne træffe afgørelse ud fra en fri bedømmelse af samtlige i den konkrete sag relevante forhold.

Henvisningen til den gældende lovs § 50, stk. 1, 2. pkt., indebærer, at en afgørelse truffet af Ophavsretslicensnævnet i medfør af § 48, stk. 1, også har virkning for rettighedshavere, som ikke er repræsenteret af de godkendte organisationer.

Efter art. 11 i satellit- og kabeldirektivet skal der være mulighed for, at parterne kan rette henvendelse til en forligsmand i tilfælde, hvor der ikke kan opnås enighed om viderespredning af en radio- eller tv-udsendelse pr. kabel. Det er endvidere forudsat i direktivet, at parterne i videst muligt omfang skal nå til enighed om vilkårene for kabelviderspredning m.v.

Ministeriet har overvejet, hvorvidt der skulle åbnes mulighed for, at den i ophavsretslovens § 52

nævnte forligsmand skulle kunne inddrages i forhandlingerne om kabelspredning, men har ikke fundet det nødvendigt at stille et sådant forslag under hensyn til, at der efter forslaget under nr. 7 er mulighed for at få en bindende nævnsafgørelse. Efter ministeriets opfattelse er det mest hensigtsmæssigt, at forligsmuligheden afprøves inden for rammerne af behandlingen i Ophavsretslicensnævnet. De for nævnet gældende procedureregler udelukker ikke, at nævnet forsøger en mægling mellem de involverede parter, inden der træffes en bindende administrativ afgørelse.

Til nr. 8

Forslaget er af teknisk karakter. Ændringen i den gældende lovs § 48, stk. 2 og 3, hvorefter henvisningerne til § 17, stk. 3, erstattes af henvisninger til § 17, stk. 5, er en konsekvens af ændringsforslag nr. 1, hvorefter bestemmelsen i den gældende lovs § 17, stk. 3, i fremtiden bliver § 17, stk. 5.

Det gælder herefter uændret, at Ophavsretslicensnævnet på begæring kan træffe afgørelse i tilfælde, hvor et radio- eller tv-foretagende nægter institutioner tilladelse til at optage udsendelser til brug for syns- og hørehandicappede, eller hvor der ikke kan opnås enighed om vilkårene. Efter § 48, stk. 3, er det en forudsætning for nævnets kompetence i forhold til radiofonierne, at der foreligger en aftale om optagelser fra radio efter fjernsyn til fordel for de handicappede mellem brugerne og en organisation, der omfatter en væsentlig del af de danske ophavsmænd til den pågældende art af værker.

Til nr. 9

Forslaget om at ændre den gældende lovs § 49, stk. 1, således at henvisningen til § 17, stk. 2, erstattes af en henvisning til § 17, stk. 1 og stk. 4, er en teknisk konsekvens af ændringsforslag nr. 1.

Henvisningen til § 17, stk. 1, indebærer, at forældelsesreglen for krav om vederlag i henhold til bestemmelser om tvangslicens også kommer til at omfatte den gengivelse og eksemplarspredning af udgivne værker i erhvervsøjemed til brug for handicappede, som foretages med hjemmel i den nye bestemmelse i § 17, stk. 1.

Henvisningen til § 17, stk. 4, er ligeledes en teknisk konsekvens af ændringsforslag nr. 1, hvorefter den gældende lovs § 17, stk. 2, i fremtiden bliver § 17, stk. 4. Det gælder herefter uændret, at forældelsesreglen i § 49 finder anvendelse på vederlagskrav vedrørende ikke-erhvervsomæssig eksemplar fremstilling i form af lydoptagelse af udgivne litterære værker med henblik på udlån til blinde, svagtsende, ord-

F. t. l. vedr. ophavsretsloven

blinde, læsehandicappede og andre, som er ude af stand til at læse almindelige bøger.

Til nr. 10

Forslaget er af teknisk karakter. Ændringen er en konsekvens af, at § 35 ændres fra at være en tvangslicens til en aftalebaseret ordning. Forældelsesbestemmelserne for kabelspredning skal derfor ikke længere være indeholdt i § 49 vedrørende forældelse i forbindelse med tvangslicensbestemmelser. Forholdet vil herefter være omfattet af den gældende lovs § 51, stk. 3, om forældelse i forbindelse med aftalelicens, som efter ændringsforslag nr. 16 bliver § 51, stk. 4.

Til nr. 11

Forslaget er af teknisk karakter. Ændringen i den gældende lovs § 50, stk. 1, 1. pkt., hvorefter henvisningen til § 17, stk. 3, erstattes af en henvisning til § 17, stk. 5, er en konsekvens af ændringsforslag nr. 1, hvorefter bestemmelsen i den gældende lovs § 17, stk. 3, i fremtiden bliver § 17, stk. 5.

Det gælder herefter uændret ifølge § 50, stk. 1, 1. pkt., at de institutioner, som optager radio- og tv-udsendelser til brug for syns- og hørehandicappede, kan påberåbe sig aftalelicens, hvis der foreligger en aftale om denne værksudnyttelse med en organisation, der omfatter en væsentlig del af de danske ophavsmænd til den pågældende art af værker.

Til nr. 12

Forslaget indebærer, at den foreslåede nye aftalelicensordning i lovens § 35, jf. ændringsforslag nr. 2, indføjes i lovens § 50, som indeholder de almindelige bestemmelser, som er fælles for lovens aftalelicensbestemmelser. Dette indebærer, at organisationer, som fremtidig vil indgå aftaler om videreudsendelse over kabelanlæg, skal omfatte en væsentlig del af danske rettighedshavere til en bestemt art af værker. Aftalelicensen giver i hovedsagen kabelanlæggene ret til at udnytte værker af ikke-repræsenterede ophavsmænd, herunder også udenlandske ophavsmænd, på samme måde og på samme vilkår, som er fastlagt i den med organisationen indgåede aftale. Dette gælder, uanset om den aftalesluttende danske organisation arbejder på grundlag af fuldmagter fra udenlandske ophavsmænd eller ikke. De aftalesluttende organisationer skal godkendes af kulturministeren. Der henvises til ændringsforslag nr. 13 og bemærkningerne hertil.

Til nr. 13

Til stk. 3

Efter den gældende tvangslicensordning i lovens § 35 kan vederlagskravet kun gøres gældende af en af kulturministeren godkendt fællesorganisation (Copy-Dan, Kabel-TV), som omfatter ophavsmænd, udøvende kunstnere og andre rettighedshavere, herunder radio- og fjernsynsforetagender og fotografer, hvis værker, præstationer, frembringelser og billeder anvendes i radio- og fjernsynsudsendelser i Danmark, jf. den gældende lovs § 35, stk. 3.

Som nævnt i de almindelige bemærkninger finder Kulturministeriet, at den gældende tvangslicensordning har fungeret tilfredsstillende for såvel rettighedshavere som brugere. De væsentligste træk ved ordningen bør derfor videreføres i den foreslåede nye aftalelicensordning i § 35. Et væsentligt træk ved den hidtidige ordning har været, at kabelanlæggene så vidt muligt kun skulle træde i kontakt med én enkelt fællesorganisation for at foretage den for kabelspredningen nødvendige rettighedsklarering. Efter det for ministeriet oplyste må det forventes, at rettighedshavernes organisationer ved interne samarbejdsaftaler vil etablere et tilsvarende samarbejde, når det gælder den nye aftalelicensordning. På denne baggrund samt under hensyn til, at den i ændringsforslag nr. 2 foreslåede aftalebaserede ordning også omfatter spredning af programmer, som ikke har været omfattet af den hidtidige tvangslicensordning, finder Kulturministeriet det ikke påkrævet lovgivningsmæssigt at fastholde, at enhver programspredning via kabelanlæg rettighedsmæssigt skal klareres via én enkelt fællesorganisation. Det foreslås derfor, at den offentlige kontrol med rettighedshaverorganisationerne begrænses til, at kulturministeren skal godkende alle organisationer, som ønsker at gøre rettighedskrav gældende, samt at derfor tilfælde, hvor det ikke måtte lykkes for organisationerne at nå frem til de nødvendige samarbejdsaftaler – gives kulturministeren en mulighed for at bestemme, at en godkendt organisation for så vidt angår bestemte typer af programspredning skal være en fællesorganisation, som omfatter flere grupper af rettighedshavere. Det foreslås i § 50, stk. 3, 3. pkt., at aftaler, der er indgået i strid med godkendelsesreglerne, er ugyldige. Med hensyn til karakteren af de organisationer, som kan slutte aftaler om kabelspredning med aftalelicensvirkning henvises til ændringsforslag nr. 12 og bemærkningerne.

Til stk. 4

Loven om den Kulturelle Fond fra 1990, hvis formål fortrinsvis er at fremme tonekunsten, særlig i te-

atrets tjeneste, har i dag ingen reel betydning. Fonden blev før i tiden for hovedpartens vedkommende finansieret af to afgifter. Den ene afgift var lagt på erhvervsmæssig mellemmandsvirksomhed med hensyn til offentlig fremførelse af dramatik og musik, som efter lovens § 4 er undergivet enerettigheder for DRAMA-RET, KODA-DRAMATIK og KODA. Den anden afgift påhvilede opførelsesonorarer, som danske teaterledere aftalte direkte med udenlandske mellemmand for forfattere og komponister. Loven fra 1990 nedtrappede disse afgifter over fem år, således at de i 1996 udgør 0 kr.

Tilbage af Den Kulturelle Fonds indtægter er derfor kun nogle beskedne tilskud fra staten og Danmarks Radio, som fra »fonden« overføres til Statens Musikråd. Også disse tilskud bør nu afskaffes.

Det foreslås derfor i lovforslagets § 2, stk. 2, at loven om Den Kulturelle Fond m.v. som helhed opheves.

Efter 1990-lovens § 4 skal organisationer, der på ophavsmandens vegne indgår kontrakter om offentlig fremførelse af et musikværk, have tilladelse fra kulturministeren til at udøve den pågældende virksomhed. Der er efter loven udstedt bevillinger til følgende organisationer: DRAMA-RET vedrørende dramatiske værker, KODA-DRAMATIK vedrørende musikdramatiske værker og KODA vedrørende musik.

Kulturministeriet finder, at tiden er løbet fra koncessionsordningerne for så vidt angår DRAMA-RET og KODA-DRAMATIK.

Derimod synes der fortsat at være grund til at videreføre koncessionsordningen med hensyn til offentlig fremførelse af musik, hvilket vil sige, at der bør være hjemmel til at udstede bevilling til KODA. Det er ministeriets opfattelse, at en vis offentlig kontrol og tilsyn med KODA er nødvendig med henblik på at sikre, at KODA's virksomhed udøves i overensstemmelse med gældende love og almindelige retsgrundsætninger. Endvidere finder ministeriet det i almindelighed vigtigt ud fra et forbrugersynspunkt, at der udøves kontrol med organisationer, som i praksis har en monopolstilling.

Det foreslås derfor i forslaget til stk. 4, at bestemmelserne vedrørende godkendelse af KODA af systematiske grunde overføres til ophavsretsloven. Forslaget svarer med redaktionelle ændringer til den gældende bestemmelse i § 4 i lov om Den Kulturelle Fond og om visse bevillinger på ophavsretsområdet.

Til nr. 14

Forslaget er af teknisk karakter. Ændringen i den gældende lovs § 51, stk. 1, hvorefter henvisningen til § 17, stk. 3, erstattes af en henvisning til § 17, stk. 5,

er en konsekvens af ændringsforslag nr. 1, hvorefter bestemmelsen i den gældende lovs § 17, stk. 3, i fremtiden bliver § 17, stk. 5.

Det gælder herefter uændret ifølge § 51, stk. 1, at de regler om fordelingen af vederlag for optagelser af radio- og tv-udsendelser til brug for syns- og hørehandicappede, som en repræsentativ organisation af ophavsmænd har fastsat i tilslutning til en aftalelicens vedrørende denne værksudnyttelse, skal finde tilsvarende anvendelse over for ophavsmænd, som står uden for organisationen.

Til nr. 15

Forslaget er af teknisk karakter. Forslaget om indførelse af en henvisning til § 35 i § 51, stk. 1, indebærer, at de bestemmelser, der angår individuelle rettighedshaveres muligheder for at gøre krav gældende i forbindelse med de i loven i øvrigt gældende aftalelicensbestemmelser, også skal finde anvendelse på individuelle krav i forbindelse med den foreslåede nye aftalelicensordning for videreudsendelse via kabelanlæg.

Til nr. 16

Forslaget til et nyt stk. 3 i lovens § 51 betyder, at de godkendte rettighedshaverorganisationer på kabelområdet over for kabelanlæggene skal gøre deres vederlagskrav gældende samtidigt. Dette skal ses på baggrund af det i de almindelige bemærkning tilkendegivne grundsynspunkt, hvorefter landets kabelanlæg ikke bør stilles i den situation, at man for så vidt angår en konkret programspreddning ikke kan klarere alle rettigheder på samme tid.

Til nr. 17

Forslaget til den ændrede henvisning i ophavsretslovens § 52, stk. 1, hvorefter henvisningen til § 17, stk. 3, erstattes med en henvisning til § 17, stk. 5, er en konsekvens af ændringsforslag nr. 1, hvorefter bestemmelsen i den gældende lovs § 17, stk. 3, i fremtiden bliver § 17, stk. 5.

Til nr. 18

Ved ophavsretsloven af 1995 gennemførtes i § 52 nye bestemmelser om mægling. Mægling kan begæres, når en af parterne har afbrudt forhandlingerne eller afvist et ønske om forhandling, eller når forhandlingerne ikke synes at ville føre til noget resultat.

Mægling kan begæres, når der ikke mellem parterne kan nås til enighed om indgåelse af aftaler om eksemplarfremsstilling til undervisningsbrug (§ 13, stk. 1), fotokopiering til intern brug i erhvervsvirk-

somhed m.v. (§ 14) og optagelse af radio- og fjernsynsudsendelser til brug for syns- og hørehandicappede (§ 17, stk. 3). Bestemmelserne om mægling har endnu ikke været bragt i anvendelse. Der blev ved loven i 1995 ikke taget stilling til spørgsmålet om dækning af omkostninger ved forligsmændens virksomhed, idet det var forudsat, at omkostningerne, på samme måde som tilfældet har været for Ophavsretslicensnævnet, dækkes af statskassen. I Sverige findes en ordning, hvorefter de parter, der begærer mægling, selv må afholde omkostningerne.

Forslaget til § 52, stk. 7, indebærer, at kulturministeren får en bemyndigelse til at fastsætte nærmere regler om dækning af omkostningerne ved forligsmændens virksomhed.

Advokatrådet, Forenede Danske Antenneanlæg og Samrådet for Ophavsret har ikke kunnet tilslutte sig forslaget. Det anføres blandt andet, at en bestemmelse om omkostningsdækning vil modvirke de samfundsmæssige og andre hensyn, der ligger bag etableringen af mæglingsinstituttet. Det påpeges endvidere, at det vil være urimeligt at pålægge den begærende part at betale mæglingsomkostningerne, idet reglen altid vil indebære, at omkostningerne skal afholdes af brugerne, som er den svage part.

Kulturministeriet har forståelse for de under høringen fremsatte synspunkter, men ministeriet må fortsat være af den opfattelse, at der bør gives mulighed for, at kulturministeren kan fastsætte nærmere regler af den nævnte karakter. Det forudsættes, at udnyttelsen af bemyndigelsen sker efter forhandlinger med de berørte parter.

Til nr. 19

Forslaget til § 58 a samt den foreslåede overskrift til bestemmelsen er nyt. Efter forslaget skal ophavsmanden have ret til et rimeligt vederlag, hvis han til en producent af billed- eller lydoptagelser har overdraget sin ret til gennem udlejning at gøre et værk tilgængeligt for almenheden. Vederlagskravet skal være uoverdrageligt. Forslaget fremsættes til opfyldelse af art. 4 i udlejnings- og udlånsdirektivet, hvorefter et uoverdrageligt vederlagskrav af den nævnte art skal være gennemført senest den 1. juli 1997.

Efter ophavsretslovens § 2 har ophavsmanden eneret til at gøre sit værk tilgængeligt for almenheden, herunder ved udlejning. Efter lovens § 53 kan ophavsmanden overdrage sine rettigheder helt eller delvis. Forslaget til nr. 19 indebærer, at ophavsmanden bevarer en ret til vederlag, uanset at han har overdraget udlejningsretten til en producent. Bestemmelsen finder anvendelse på både fuldstændige og partielle overdragelser og gælder også i tilfælde,

der falder ind under den særlige formodningsregel for filmaftaler i ophavsretslovens § 58.

Overdragelse af retten til udlejning skal være sket til en producent af billed- eller lydoptagelser. Overdragelse til andre end producenter, fx til et forvaltningsselskab, udløser ikke noget vederlagskrav.

Vederlagskravet aktualiseres ved udlejning af billed- eller lydoptagelser. Der skal således være tale om udlejning af videogrammer, cd-plader, kasettebånd eller andre anordninger, hvorpå lyd eller billeder er fikseret. Bestemmelsen omfatter alle beskyttede værker, som indgår i de optagelser, der udlejes. Udlejning af værker, hvis konkrete fremtræden ikke har karakter af en billed- eller lydoptagelse, som fx bøger, er ikke omfattet af bestemmelsen. Det er en betingelse, at de værker, der indgår i optagelserne, nyder beskyttelse efter lovens § 1.

Udlejning skal ske til almenheden, hvilket i praksis navnlig dækker udlejning fra detailbutikker og lignende. Det forudsættes i udlejnings- og udlånsdirektivet, at udlejning af billed- og lydoptagelser i forbindelse med biografvisning, udsendelse i radio og fjernsyn, forevisning på stedet og forevisning i udstillingsøjemed ikke udløser noget vederlagskrav.

Er de nævnte betingelser opfyldt, har ophavsmanden ret til et rimeligt vederlag. Afgørelsen af, hvad der kan betegnes som et rimeligt vederlag, skal træffes ud fra en konkret vurdering af samtlige omstændigheder inden for de pågældende udnyttelsesområder samt ud fra en bedømmelse af, i hvilket omfang ophavsmanden konkret har bidraget til billed- eller lydoptagelsen. Såfremt der ikke kan opnås enighed om vederlagets størrelse, kan spørgsmålet indbringes for domstolene, der træffer den endelige afgørelse.

Honorering af vederlagskravet kan ske ved en rund sum i forbindelse med aftalens indgåelse eller ved en fast procentdel (royalty) af indtægterne ved udlejningen, som udbetales senere. Vederlagskravet skal til enhver tid fastsættes i forhold til indtægterne ved udlejningen, hvilket indebærer, at ophavsmanden har krav på efterbetaling, såfremt et engagementsløb erlagt ved aftalens indgåelse ikke længere dækker den faktiske udnyttelse af værket.

Vederlagskravet påhviler efter forslaget til § 58 a producenten af billed- eller lydoptagelsen, og ophavsmanden skal således rette sit krav mod producenten, som må søge beløbet dækket i det vederlag, han kræver for distribution af billed- eller lydoptagelsen.

Under høringen har forslaget om, at vederlagskravet skal rettes mod producenten, fået støtte fra Danmarks Radio, Foreningen af Danske Spillefilmproducenter, Foreningen af Danske Videogramdistribu-

tører, TV 2 og Sammenslutningen af producenter af film, tv, video og AV i Danmark.

Samrådet for Ophavsret har vendt sig mod forslaget. Det anføres, at det vil være i strid med intentionerne bag direktivbestemmelsen samt betragtningerne i præambelen til direktivet at fastsætte, at kravet alene kan gøres gældende mod producenten af billed- eller lydoptagelser. Det er Samrådets opfattelse, at udlejnings- og udlånsdirektivet giver ophavsmændene valgfrihed med hensyn til administrationen og opkrævningen af vederlaget, således at ophavsmændene selv kan bestemme, om vederlagskravet skal gøres gældende individuelt eller kollektivt, og om kravet skal rettes mod producenten, distributøren eller detaileddet. Samrådet finder, at lovforslaget bør give mulighed for administration og opkrævning efter alternative ordninger.

Kulturministeriet kan ikke være enig i de af Samrådet fremførte synspunkter. Den foreslåede ordning med alternative muligheder for opkrævning vil efter ministeriets opfattelse i praksis medføre store administrative vanskeligheder, idet fx detaileddet ikke er indrettet til at kunne foretage direkte afregning i forhold til rettighedshaverne eller disses organisationer. Det fremgår endvidere af art. 4, stk. 4, i udlejnings- og udlånsdirektivet, at medlemslandene frit kan bestemme, om og i hvilket omfang det uoverdragelige vederlagskrav skal administreres af rettighedshaverorganisationer, og mod hvem kravet skal rettes.

Efter forslaget til § 58 a, 2. pkt., kan retten til vederlag alene udøves gennem organisationer, der repræsenterer de enkelte grupper af rettighedshavere. Kulturministeriet er af den opfattelse, at forhandling om vederlag for udnyttelse af udlejningsretten bedst varetages af ophavsmændenes respektive organisationer, for derved at styrke den enkelte ophavsmands forhandlingsposition i forholdet til den ofte forhandlingsstærke producent. Samtidig forenkles forhandlingsprocessen ved, at producenten ikke skal forhandle individuelt med et større antal rettighedshavere. Bestemmelsen indebærer alene, at forhandling om vederlagskravet skal varetages af en organisation. Det er op til den enkelte rettighedshaver at tage stilling til, om denne selv vil opkræve vederlaget, eller om denne vil give fuldmagt til, at opkrævningen kan ske via de respektive organisationer.

Ministeriet har overvejet, om de nævnte organisationer burde godkendes af Kulturministeriet. På baggrund af Danmarks Radios udtalelse i forbindelse med høringen om, at gældende aftaler og overenskomster i så fald eventuelt skulle genforhandles, har ministeriet fundet det rigtigst ikke at stille forslag om nogen godkendelsesordning på området.

Efter forslaget til § 58 a, 3. pkt., kan kravet om vederlag ved overdragelse af udlejningsretten til film- eller fonogramproducenten ikke fraviges ved aftale. Dette indebærer, at en aftale om, at vederlagskravet frafaldes i forhold til producenten, er ugyldig.

Til nr. 20

Forslaget til den ændrede henvisning i ophavsretslovens § 65, stk. 4, hvorefter henvisningen til § 17, stk. 3, erstattes med en henvisning til § 17, stk. 1-3, og stk. 5, indebærer, at udøvende kunstnere omfattes af hele anvendelsesområdet for § 17 bortset fra bestemmelsen om lydbøger i § 17, stk. 4.

Henvisningen til den nye bestemmelse i § 17, stk. 1, indebærer, at udøvende kunstners præstationer frit vil kunne gengives til brug for de i § 17, stk. 1, nævnte handicappede, når dette ikke sker i erhvervsøjemed. Sker gengivelsen i erhvervsøjemed, har den udøvende kunstner ret til vederlag.

Henvisningen til § 17, stk. 2, betyder, at gengivelsen, der har karakter af gengivelse af rene lydoptagelser, ikke kan finde sted uden samtykke fra den udøvende kunstner.

Henvisningen til § 17, stk. 3, indebærer, at de bestemmelser, som i forhold til ophavsmændene gælder for brugen af eksemplarer, som af andre er fremstillet særligt til brug for blinde, svagtseende m.v., også skal gælde i forhold til udøvende kunstnere.

Der er ikke i forslaget nogen henvisning til § 17, stk. 4, om fremstilling af lydbøger. Dette er i overensstemmelse med den gældende lovs § 65, stk. 4, der ikke indeholder nogen henvisning til den gældende lovs § 17, stk. 2, om fremstilling af lydbøger. Baggrunden for dette er, at det ikke bør være muligt uden samtykke at optage en udøvende kunstners præstation i form af oplæsning af et litterært værk. I almindelighed indgås der forudgående en aftale med en udøvende kunstner om medvirken ved indlæsningen af en lydbog, og samtykke vil således navnlig skulle indhentes ved kopiering af eksisterende lydoptagelser.

Henvisningen til § 17, stk. 5, om aftalelicens for optagelser fra radio og tv til fordel for syns- og hørehandicappede svarer til den gældende lovs § 65, stk. 4, jf. § 17, stk. 3.

Til nr. 21

Efter ophavsretslovens § 65, stk. 3, gælder der en formodning for, at en udøvende kunstner, i kraft af sin aftale med en filmproducent, har overdraget sin ret til udlejning til filmproducenten.

Efter forslaget til nr. 21 indsættes der for udøvende kunstners vedkommende en henvisning til den

under ændringsforslag nr. 19 som § 58 a foreslåede nye bestemmelse om ret for ophavsmænd til at modtage vederlag ved udlejning af fonogrammer og videogrammer. Forslaget indebærer, at udøvende kunstnere i lighed med ophavsmænd får et uoverdrageligt vederlagskrav i forbindelse med fonogram- og videogramudlejning.

Fra radiofoniernes og andre producenters side har der over for Kulturministeriet været fremført ønske om, at formodningsreglen for udøvende kunstnere vedrørende udlejning af film i den gældende lovs § 65, stk. 3, som blev gennemført i 1995, bør udvides til at gælde alle former for udnyttelse af indspilninger af en udøvende kunstners præstationer, uanset i hvilken sammenhæng – film, radio eller fjernsyn m.v. – en indspilning måtte være foretaget.

Kulturministeriet kan ikke være enig i disse forslag. Når det gælder formodningsregler inden for ophavsretslovgivningen, har der i de seneste år været en lovgivningsmæssig linie, der indebærer, at formodningsregler, der overfører rettigheder fra ophavsmænd og udøvende kunstnere til producenter, ikke bør være gældende i dansk ophavsretslovgivning, medmindre dette klart følger af krav i internationale forpligtelser på området.

I overensstemmelse hermed blev den siden 1961 gældende generelt formulerede formodningsregel i den daværende ophavsretslovs § 42 for ophavsmænd, der medvirkede ved filmindspilning, ved lovrevisionen i 1995 efter forslag fra Ophavsretsudvalget begrænset til at gælde, hvor en sådan formodningsregel direkte kræves i Bernerkonventionen art. 14 bis. På tilsvarende måde blev der for udøvende kunstnere ved lovrevisionen i 1995 i den gældende lovs § 65, stk. 3, gennemført en formodningsregel, som er begrænset til kun at gælde udlejning af filmværker, hvilket er minimumskravet efter udlejnings- og udlånsdirektivets art. 2, stk. 5.

På denne baggrund indeholder lovforslaget ikke noget forslag om at udvide den gældende formodningsregel for udøvende kunstnere til at omfatte andre former for udnyttelse end udlejning.

Til nr. 22

Forslaget til den ændrede henvisning i ophavsretslovens § 66, stk. 2, hvorefter henvisningen til § 17, stk. 3, erstattes med en henvisning til § 17, stk. 1-3 og stk. 5, indebærer, at fremstillere af lydoptagelser omfattes af hele anvendelsesområdet for § 17 bortset fra bestemmelsen om lydbøger i § 17, stk. 4.

Henvisningen til den nye bestemmelse i § 17, stk. 1, indebærer, at udgivne lydoptagelser i forhold til producenter af lydoptagelser frit vil kunne gengives til brug for de i § 17, stk. 1, nævnte handicappede,

når dette ikke sker i erhvervsøjemed. Sker gengivelsen i erhvervsøjemed, har producenten af lydoptagelsen ret til vederlag.

Henvisningen til forslaget til § 17, stk. 2, betyder, at gengivelser, der har karakter af gengivelse af rene lydoptagelser, ikke kan finde sted uden samtykke fra producenten af lydoptagelsen.

Henvisningen til § 17, stk. 3, indebærer, at de bestemmelser, som i forhold til ophavsmændene gælder for brugen af eksemplarer, som af andre er fremstillet særligt til brug for blinde, svagtseende m.v., også skal gælde i forhold til producenter af lydoptagelser.

Den manglende henvisning til § 17, stk. 4, om fremstilling af lydbøger, er i overensstemmelse med gældende ret. Baggrunden for dette er, at der ikke bør være mulighed for uden samtykke fra producenten at optage litterære værker, der indgår i eksisterende lydoptagelser, idet producenten i almindelighed må antages at have lagt en væsentlig investering i produktionen af den pågældende lydoptagelse.

Henvisningen til § 17, stk. 5, om aftalelicens for optagelser fra radio og tv til fordel for syns- og hørehandicappede svarer til den gældende lovs § 66, stk. 2, jf. § 17, stk. 3.

Til nr. 23

Efter den gældende lovs § 66, stk. 2, er der for fonogramproducenternes vedkommende en henvisning til den gældende lovs § 35, stk. 1. Dette indebærer, at lydoptagelser, som udsendes i radio eller fjernsyn, kan viderespredes i kabelanlæg m.v., uden at fonogramproducenterne har krav på vederlag.

Forslaget, hvorefter henvisningen til § 35, stk. 1, i den gældende lovs § 66, stk. 2, udgår, er en konsekvens af, at tvangslicensordningen i den gældende lovs § 35 foreslås omlagt til en aftalebaseret ordning.

Til nr. 24

Forslaget indebærer, at den under nr. 23 nævnte retstilstand, hvorefter lydoptagelser, som indgår i radio- og fjernsynsudsendelser, i forhold til producenten frit kan viderespredes over kabelanlæg, opretholdes.

Til nr. 25

Forslaget til den ændrede henvisning i ophavsretslovens § 67, stk. 2, hvorefter henvisningen til § 17, stk. 3, erstattes med en henvisning til § 17, stk. 1 og stk. 3 og stk. 5, indebærer, at fremstillere af billedoptagelser omfattes af de for billedoptagelser relevante dele af § 17's anvendelsesområde.

Henvisningen til den nye bestemmelse i § 17, stk. 1, indebærer, at udgivne billedoptagelser i forhold til producenten frit vil kunne gengives til brug for de i § 17, stk. 1, nævnte handicappede, når dette ikke sker i erhvervsøjemed. Sker gengivelsen i erhvervsøjemed, har producenten ret til vederlag.

Henvisningen til § 17, stk. 3, indebærer, at de bestemmelser, som i forhold til ophavsmændene gælder for brugen af eksemplarer, som af andre er fremstillet særligt til brug for blinde, svagtseende m.v., også skal gælde i forhold til producenter af billedoptagelser.

Henvisningen til § 17, stk. 5, om aftalelicens for optagelser fra radio og tv til fordel for syns- og hørehandicappede svarer til den gældende lovs § 67, stk. 2, jf. § 17, stk. 3.

Til nr. 26

Efter den gældende lovs § 67, stk. 2, er der for så vidt angår producenter af billedoptagelser en henvisning til § 35, stk. 1. Dette indebærer, at billedoptagelser, som udsendes i radio eller fjernsyn, kan viderespredes i kabelanlæg m.v., uden at producenterne af billedoptagelser har krav på vederlag.

Forslaget, hvorefter henvisningen til § 35, stk. 1, i den gældende lovs § 67, stk. 2, udgår, er en konsekvens af, at tvangslicensordningen i den gældende lovs § 35 foreslås omlagt til en aftalebaseret ordning.

Til nr. 27

Forslaget indebærer, at den under nr. 26 nævnte retstilstand, hvorefter billedoptagelser, som indgår i fjernsynsudsendelser, i forhold til producenten frit kan viderespredes over kabelanlæg, opretholdes.

Til nr. 28

Forslaget om indsættelsen af en henvisning til § 17, stk. 1-3, i lovens § 69, stk. 3, er nyt. Forslaget skal ses på baggrund af den foreslåede nye affattelse af § 17, stk. 1-3, jf. ændringsforslag nr. 1. Da de nævnte bestemmelser også omfatter gengivelse, som sker på grundlag af radio- og fjernsynsudsendelser, må der i § 69, stk. 3, indføres en henvisning, der undtager gengivelse til fordel for de handicappede fra den eneret, som radiofonierne efter § 69, stk. 1, har med hensyn til anvendelse af deres radio- og fjernsynsudsendelser (»signalretten«).

Henvisningen til § 17, stk. 1, indebærer, at *udgivne* radio- og fjernsynsudsendelser i forhold til radiofonien frit vil kunne gengives til brug for de i § 17, stk. 1, nævnte handicappede, når dette ikke sker i erhvervsøjemed. Sker gengivelsen i erhvervsøjemed, har radiofonien ret til vederlag.

Henvisningen til § 17, stk. 2, betyder, at gengivelser, der har karakter af gengivelse af rene lydoptagelser, ikke kan finde sted uden samtykke fra radiofonien.

Henvisningen til § 17, stk. 3, indebærer, at de bestemmelser, som i forhold til ophavsmændene gælder for brugen af eksemplarer, som af andre er fremstillet særligt til brug for blinde, svagtseende m.v., også skal gælde i forhold til radiofonier.

Den manglende henvisning til § 17, stk. 4, om eksemplarfremstilling af lydbøger, er i overensstemmelse med den gældende lovs § 69, stk. 3, der ikke indeholder nogen henvisning til den gældende lovs § 17, stk. 2, om fremstilling af lydbøger. Baggrunden er, at der ikke bør være mulighed for at optage litterære værker, der indgår i en radio- eller fjernsynsudsendelse, idet radiofonien i almindelighed må antages at have lagt en væsentlig investering i produktionen af den pågældende udsendelse.

Til nr. 29

Forslaget til den ændrede henvisning i ophavsretslovens § 70, stk. 3, 1. pkt., hvorefter henvisningen til § 17, stk. 3, erstattes med en henvisning til § 17, stk. 1 og stk. 3 og stk. 5, indebærer, at fremstillere af fotografiske billeder omfattes af alle de relevante bestemmelser i den nye affattelse af § 17. Herefter vil fotografiske billeder i forhold til fotografer i almindelighed frit kunne gengives til brug for de i § 17, stk. 1, nævnte handicappede, når dette ikke sker i erhvervsøjemed. Sker gengivelsen i erhvervsøjemed, har fotografen ret til vederlag.

Henvisningen til § 17, stk. 3, indebærer, at de bestemmelser, som i forhold til ophavsmændene gælder for brugen af eksemplarer, som af andre er fremstillet særligt til brug for blinde, svagtseende m.v., også skal gælde i forhold til fotografer.

Henvisning til § 17, stk. 5, om aftalelicens for optagelse fra radio og tv til fordel for syns- og hørehandicappede svarer til den gældende lovs § 70, stk. 3, jf. § 17, stk. 3.

Til § 2

Til stk. 1-3

Det foreslås i stk. 1, at loven i almindelighed træder i kraft den 1. januar 1997. Det betyder, at forslagene vedrørende eksemplarfremstilling til fordel for handicappede (ændringsforslag nr. 1, 3, 8-9, 11, 14, 17, 20, 22, 25, 28 og 29), uoverdrageligt vederlagskrav ved udlejning af billed- og lydoptagelser (nr. 19 og 21), KODA's koncessionsforhold (nr. 13) samt visse bestemmelser om dækning af omkostninger ved Ophavsretslicensnævnets virksomhed (nr. 6) og

udgifterne ved mægling efter loven (nr. 18), træder i kraft den 1. januar 1997. Samtidig foreslås det i stk. 2, at lov om Den Kulturelle Fond og om visse bevillinger på det ophavsretlige område ophæves i sin helhed. Om baggrunden for forslaget om ophævelse af loven henvises til bemærkningerne under ændringsforslag nr. 13.

På kabelspredningsområdet, dvs. lovforslagets ændringsforslag nr. 2, 4-5, 7, 10, 12-13, 15-16, 23-24, 26 og 27 gør der sig særlige forhold gældende. Som det fremgår af de almindelige bemærkninger og satellit- og kabeldirektivet af 27. september 1993, skal den danske tvangslicensordning for kabelspredning, som har været gældende siden 1985, senest den 1. januar 1998 være afløst af en ordning baseret på aftalelicens. Det er Kulturministeriets opfattelse, at den danske tvangslicensordning har fungeret tilfredsstillende. Ministeriet har på denne baggrund burde udskydes længst muligt. Ministeriet har samtidig fundet det vigtigt, at såvel rettighedshaverne som brugerne i god tid inden den 1. januar 1998 får kendskab til det retsgrundlag, på hvilket der skal sluttes de aftaler, som er en nødvendig forudsætning for, at aftalelicensordningen efter 1. januar 1998 kan fungere efter sin hensigt. Der er ved forslaget om, at den nye aftalelicensordning skal træde i kraft den 1. januar 1998, også lagt vægt på, at det må forventes, at Ophavsretslicensnævnet i nær fremtid vil træffe en endelig administrativ afgørelse om kabeltaksterne for året 1997. På denne baggrund må ministeriet nære betænkelighed ved, at der ved en omlægning af tvangslicensordningen skabes usikkerhed om vederlagsbetalingen i 1997.

Det foreslås derfor, at de nye kabelbestemmelser i almindelighed træder i kraft den 1. januar 1998.

Under høringen har forslaget om ikrafttræden af kabelspredningsreglerne pr. 1. januar 1998 fra brugerside fået tilslutning fra Forenede Danske Antennelanlæg, Boligselskabernes Landsforening, Stofa og Tele Danmark. Fra rettighedshavernes side har Copy-Dan, Kabel-TV, Danmarks Radio, TV 2, Foreningen af Danske Spillefilmproducenter, Sammenslutningen af producenter af film, tv, video og AV i Danmark og UBOD ytret ønske om, at de nye bestemmelser træder i kraft den 1. januar 1997. Det anføres blandt andet, at der i den nærmeste fremtid vil komme en række kodede kanaler, hvor radiofonierne ikke har klareret kabelrettighederne, samt at Copy-Dan administrativt er parat til at foretage opkrævning og fordeling efter den nye aftalelicens, og at der derfor ingen tekniske grunde er til at udsætte ikrafttrædelsesdatoen til 1. januar 1998.

Kulturministeriet kan ikke være enig i de af rettig-

hedshaverne fremførte synspunkter.

For så vidt angår programmer, der ikke er omfattet af den gældende tvangslicensordning, men undergivet en eneret, dvs. programmer, der udsendes via kommunikationssatellit, og programmer i kodet form, finder ministeriet, at der af hensyn til såvel rettighedshavere som brugere i overgangsåret 1997 bør være mulighed for at få en endelig administrativ afgørelse i tilfælde af, at der ikke ved aftale mellem parterne kan opnås enighed om tariffene på området.

I overensstemmelse hermed foreslås det i stk. 3, at programmer, der udsendes via kommunikationssatellit eller i kodet form, som en overgangsordning undergives Ophavsretslicensnævnets kompetence i året 1997.

Til stk. 4

Forslaget til stk. 4 fremsættes til opfyldelse af art. 13 i udlejnings- og udlånsdirektivet vedrørende overgangsregler m.v. Efter forslaget skal de nye lovbestemmelser i § 58 a, jf. § 65, stk. 4, 1. pkt., (ændringsforslag nr. 19 og 21) om et uoverdrageligt vederlagskrav ved udlejning af lyd- eller billedoptagelser i almindelighed også finde anvendelse på aftaler, der er indgået før lovens ikrafttræden. Vederlagskravet gælder dog kun for udlejning, der finder sted efter lovens ikrafttræden.

Forslaget er i overensstemmelse med det almindelige princip om, at aftaler, der efter lovens ikrafttræden strider mod bestemmelser i ophavsretsloven, som ikke kan fraviges ved aftale, ikke kan anses for gyldige for fremtiden, uanset om en aftale er indgået før eller efter lovens ikrafttræden.

I direktivets art. 13, stk. 6 og stk. 9, gøres der 2 begrænsninger i anvendelsen af det nævnte princip.

Efter art. 13, stk. 6, berører direktivet ikke kontrakter om udlejning, der er indgået før direktivets vedtagelse den 19. november 1992. Efter art. 13, stk. 9, kræves det endvidere, at der skal ske en notifikation for så vidt angår kontrakter indgået før den 1. juli 1994.

I overensstemmelse hermed foreslås det i stk. 4, at det uoverdragelige vederlagskrav ikke finder anvendelse på aftaler indgået før den 19. november 1992. For så vidt angår aftaler, der er indgået i tidsrummet fra den 19. november 1992 til den 1. juli 1994, finder bestemmelserne om uoverdrageligt vederlagskrav endvidere kun anvendelse, såfremt de berørte ophavsmænd og udøvende kunstnere anmelder deres krav over for producenten af billed- eller lydoptagelsen inden den 1. januar 1997.

Advokatrådet har under høringen anført, at bestemmelserne om, at ophavsmænd og udøvende

kunstnere skal have en ufravigelig ret til vederlagskrav, vil indebære et indgreb i velerhvervede rettigheder, såfremt rettighedshavere inden lovens ikrafttræden har overdraget udlejningsretten til producenten. Det er Advokatrådets opfattelse, at dette efter omstændighederne vil kunne sidestilles med ekspropriation. Advokatrådet anfører videre, at indførelsen af bestemmelser af den nævnte karakter formentlig vil kunne medføre, at erhververen af udlejningsrettighederne vil kunne rejse erstatningskrav mod overdrageren som følge af, at erhververen ikke modtager det, han har betalt for.

Kulturministeriet kan ikke være enig i de af Advokatrådet fremførte synspunkter. Det uoverdragelige vederlagskrav er et nyt retsinstitut, som blev indført ved udlejnings- og udlånsdirektivets vedtagelse den 19. november 1992. Dette nye vederlagskrav berører ikke den overdragelse af udlejningsrettighederne, som er sket ved aftale eller på grundlag af formodningsreglerne i ophavsretslovens § 58 og § 65, stk. 3. Fra tidspunktet for direktivets vedtagelse og offentliggørelse må det formodes at have været de berørte parter bekendt, at et vederlagskrav af den nævnte art skulle gennemføres i national ret. Ministeriet finder på denne baggrund ikke, at der ved gennemførelsen af bestemmelsen i udlejnings- og udlånsdirektivet om et uoverdrageligt vederlagskrav ved udlejning af fonogrammer og videogrammer sker et indgreb i velerhvervede rettigheder. I øvrigt følger det af direktivets art. 13, stk. 6, at vederlagskravet ikke berører aftaler indgået før den 19. november 1992, jf. forslaget til stk. 4.

Til § 3

Ophavsretsloven af 1995 indeholder samme ikrafttrædelsesforbehold og er endnu ikke sat i kraft hverken på Færøerne eller i Grønland. Dette indebærer, at ophavsretsloven og fotografiloven af 1961 og visse senere lovændringer indtil videre fortsat er i kraft på Færøerne og i Grønland.

Loven om Den Kulturelle Fond og om visse bevilninger på det ophavsretlige område, som i forslaget til § 2, stk. 2, foreslås ophævet, har ikke været sat i kraft på Færøerne og i Grønland, og en ophævelse af denne lov har derfor ingen konsekvenser for Færøerne og Grønland. På Færøerne, men ikke i Grønland, gælder loven fra 1935 om Det kgl. Teater og om oprettelsen af en kulturel fond, hvilket indebærer, at de i medfør af loven udstedte eneretsbevillinger, herunder bevillingen til KODA, fortsat er gældende på Færøerne. I Grønland har KODA i praksis uden særlig bevilling foretaget opkrævning af musikafgifter på grundlag af fuldmagter fra de enkelte komponister m.fl.

På denne baggrund, og idet en del af de i lovforslaget indeholdte forslag må antages at have konsekvenser på områder, der er dækket af hjemmestyreordningerne på Færøerne og i Grønland, finder Kulturministeriet det rigtigst, at en ikrafttræden på Færøerne og i Grønland først bør ske efter forhandlinger med de færøske og grønlandske hjemmestyremyndigheder.

Bilag 1

*I dette bilag er (med mindre skrift)
indsat den gældende formulering af de bestemmelser,
der berøres af lovforslaget*

1. § 17, stk. 1, ophæves og i stedet indsættes:

»Det er tilladt at gengive og sprede eksemplarer af udgivne værker, når gengivelsen og de spredte eksemplarer er særligt bestemt til brug for blinde, svagtsende, døve og talelidende. Sker gengivelsen eller eksemplarspredningen i erhvervsøjemed, har ophavsmanden krav på vederlag.

Stk. 2. Bestemmelserne i stk. 1 finder ikke anvendelse på en gengivelse, som udelukkende består af lydoptagelser, samt ved spredning af eksemplarer, der sker ved udlejning til almenheden.

Stk. 3. Erhververen af et eksemplar af værker, som af andre er fremstillet i overensstemmelse med stk. 1, må fremstille sådanne eksemplarer på grundlag af det erhvervede eksemplar, herunder sikkerhedseksemplarer, som er nødvendige for, at erhververen kan udnytte eksemplaret efter dets formål. De fremstillede eksemplarer må ikke udnyttes på anden måde. Retten til at udnytte dem bortfalder, hvis det erhvervede eksemplar gøres tilgængeligt for almenheden. Dette gælder dog ikke ved udlån og udlejning af erhvervede eksemplarer, som foretages af statslige eller kommunale institutioner og andre sociale eller almennyttige institutioner.«

Stk. 2 og 3 bliver herefter stk. 4 og 5.

§ 17. Af udgivne litterære eller musikalske værker må der fremstilles eksemplarer i blindeskrift. Eksemplarer af sådanne værker må endvidere affotograferes til brug ved undervisningen på skoler for døve og talelidende. Kulturministeren kan fastsætte nærmere regler om, at bestemmelsen i 1. pkt. kan udvides til også at omfatte andre former for eksemplarfremstilling.

Stk. 2. Af udgivne litterære værker må der, når det ikke sker i erhvervsøjemed, ved lyd-

optagelse fremstilles eksemplarer med henblik på udlån til blinde, svagtsende, ordblinde, læsehændicappede og andre, som er ude af stand til at læse almindelige bøger. Ophavsmanden har krav på vederlag.

Stk. 3. Statslige eller kommunale institutioner og andre sociale eller almennyttige institutioner kan til brug for syns- og hørehandicappede ved lyd- eller billedoptagelse fremstille eksemplarer af værker, der udsendes i radio eller fjernsyn, såfremt betingelserne for aftalelicens efter § 50 er opfyldt. Sådanne optagelser må kun udnyttes inden for virksomhed, som omfattes af den i § 50 forudsatte aftale.

2. § 35 affattes således:

»§ 35. Værker, som udsendes trådløst i radio eller fjernsyn, må samtidig og uændret videreudsendes over kabelanlæg og på samme måde videreudsendes til almenheden ved hjælp af radioanlæg, såfremt betingelserne for aftalelicens efter § 50 er opfyldt. Bestemmelsen i 1. pkt. gælder ikke for rettigheder, som indehaves af radio- og fjernsynsforetagender.

Stk. 2. Uanset bestemmelsen i stk. 1 må værker, der indgår i en trådløs radio- eller fjernsynsudsendelse, som modtages ved hjælp af egen antenne, videreudsendes over kabelanlæg, som ikke omfatter mere end 2 tilslutninger.

Stk. 3. Ejeren af et anlæg, som nævnt i stk. 1, er ansvarlig for, at der træffes aftale om videreudsendelse af radio- og fjernsynsudsendelser over anlægget. Er et vederlag, som ejeren skal betale efter en aftale indgået i overensstemmelse med stk. 1 eller en kendelse fra Ophavsretslicensnævnet efter § 48, stk. 1, fastsat som et beløb pr. tilslutning, er brugeren af den enkelte

tilslutning pligtig at betale ejeren et beløb, som svarer dertil.«

§ 35. Værker, som udsendes i radio eller fjernsyn, må fordeles over kabelanlæg og videreudsendes til almenheden ved hjælp af radioanlæg, når dette sker uden ændringer og samtidig med, at udsendelsen finder sted.

Stk. 2. Ophavsmanden har krav på vederlag. Dette gælder dog ikke, når radio- eller fjernsynsudsendelser modtages ved hjælp af egen fællesantenne og fordeles over kabelanlæg, som ikke omfatter mere end 25 tilslutninger i en bygning eller i en gruppe af nærliggende bygninger.

Stk. 3. Vederlagskravet kan kun gøres gældende af en af kulturministeren godkendt fællesorganisation, som omfatter ophavsmand, udøvende kunstnere og andre rettighedshavere, herunder radio- og fjernsynsforetagere og fotografer, hvis værker, præstationer, frembringelser og billeder anvendes i radio- og fjernsynsudsendelser i Danmark.

Stk. 4. Vederlagskravet påhviler ejeren af anlægget. Er det vederlag, som ejeren skal betale, fastsat som et beløb pr. tilslutning, er brugeren af den enkelte tilslutning pligtig at betale ejeren et beløb, som svarer dertil.

Stk. 5. Bestemmelsen i stk. 1 finder ikke anvendelse på udsendelser i radio og fjernsyn, som foretages via kommunikationssatellitter, medmindre der samtidig sker direkte udsendelse til almenheden, samt på udsendelser, som sker i kodet form.

3. I § 47, stk. 1, 1. pkt., og § 47, stk. 2, ændres »§ 17, stk. 2,« til: »§ 17, stk. 1 og 4,«.

4. I § 47, stk. 1, 1. pkt., udgår: »§ 35,«, og i § 47, stk. 2, udgår: »§ 35«.

5. I § 47, stk. 3, udgår: »§ 35 eller«.

6. § 47, stk. 1, 3. pkt., affattes således:

»Kulturministeren fastsætter nærmere regler for nævnets virksomhed og kan herunder fastsætte bestemmelser om dækning af omkostningerne ved virksomheden.«

§ 47. Kan der ikke opnås enighed om størrelsen af vederlag i henhold til § 17, stk. 2, § 18, stk. 1, § 35, § 51, stk. 2, og § 68, kan hver af parterne forelægge spørgsmålet for et af kulturministeren nedsat nævn, Ophavsretsli-

censnævnet. Nævnets afgørelse kan ikke indbringes for anden administrativ myndighed. Kulturministeren fastsætter de nærmere regler for nævnets virksomhed.

Stk. 2. Kulturministeren kan fastsætte nærmere regler om opkrævning af vederlag i henhold til § 17, stk. 2, § 18, stk. 1, § 35 og § 68.

Stk. 3. Såfremt brugeren af et værk i henhold til § 35 eller § 68 ikke betaler det vederlag, der er fastsat ved parternes aftale eller ved Ophavsretslicensnævnets afgørelse, kan det ved dom fastslås, at den pågældende værksudnyttelse kun kan foretages med ophavsmandens samtykke, indtil betaling er sket.

7. § 48, stk. 1, affattes således:

»Nægter en organisation, som er godkendt efter § 50, stk. 3, eller et radio- eller fjernsynsforetagende uden rimelig grund at give samtykke til, at værker og udsendelser, som udsendes trådløst, samtidig og uændret videreudsendes over kabelanlæg, eller tilbydes en sådan videreudsendelse på urimelige vilkår, kan Ophavsretslicensnævnet på begæring meddele den fornødne tilladelse og fastsætte nærmere vilkår herfor. Bestemmelsen i § 50, stk. 1, 2. pkt., finder tilsvarende anvendelse.«

8. I § 48, stk. 2, ændres »§ 17, stk. 3,« til: »§ 17, stk. 5,«, og i § 48, stk. 3, ændres »§ 17, stk. 3« til: »§ 17, stk. 5«.

§ 48. Nægter et radio- eller fjernsynsforetagende uden rimelig grund at give samtykke til, at dets udsendelser samtidig og uden ændringer fordeles over kabelanlæg, eller tilbydes en sådan fordeling på urimelige vilkår, kan Ophavsretslicensnævnet på begæring meddele den fornødne tilladelse og fastsætte nærmere vilkår herfor. Afgørelse om fastsættelse af vederlag kan dog, for så vidt angår udsendelser, som omfattes af § 35, stk. 1, kun træffes på grundlag af krav fremsat af foretagendet gennem den i § 35, stk. 3, nævnte fællesorganisation. Bestemmelserne i § 35, stk. 4, og § 49 finder tilsvarende anvendelse på de i 2. pkt. nævnte vederlagskrav.

Stk. 2. Nægter et radio- eller fjernsynsforetagende efter § 69 at give samtykke til, at foretagendets radio- eller fjernsynsudsendelser optages på en måde, som er omhandlet i § 13, stk. 1, 1. pkt., 2. led, eller § 17, stk. 3, eller kan der ikke opnås enighed om vilkårene for en

sådan optagelse, kan Ophavsretslicensnævnet på begæring af hver af parterne meddele den fornødne tilladelse og fastsætte nærmere vilkår herfor.

Stk. 3. Bestemmelsen i stk. 2 finder kun anvendelse, hvis en organisation af ophavsmænd har indgået en aftale, som omfattes af § 50, jf. § 13, stk. 1, 1. pkt., 2. led, eller § 17, stk. 3. Bestemmelsen i § 49 finder tilsvarende anvendelse.

9. I § 49, *stk. 1*, ændres »§ 17, stk. 2,« til: »§ 17, stk. 1 og stk. 4,«.

10. I § 49, *stk. 1*, udgår: »§ 35«.

§ 49. Vederlagskrav i henhold til § 17, stk. 2, § 18, stk. 1, § 35 og § 68 forældes efter 3 år fra udgangen af det år, i hvilket værksudnyttelsen fandt sted.

Stk. 2. Såfremt vederlagskravet gøres gældende af en organisation, gælder bestemmelsen i stk. 1 også for ophavsmændens krav mod organisationen.

Stk. 3. Forældelsen afbrydes ved skriftligt påkrav.

11. I § 50, *stk. 1*, 1. pkt., ændres »§ 17, stk. 3,« til: »§ 17, stk. 5,«.

12. I § 50, *stk. 1*, 1. pkt., ændres »og § 30« til: »§ 30 og § 35«.

13. I § 50 indsættes som *stk. 3-5*:

»*Stk. 3.* Rettighedsorganisationer, som indgår aftaler om samtidig og uændret videreudsendelse af radio- eller fjernsynsudsendinger af den i § 35 nævnte karakter, skal godkendes af kulturministeren. Ministeren kan bestemme, at en godkendt organisation på nærmere angivne områder skal være en fællesorganisation, som omfatter flere grupper af rettighedshavere. Aftaler indgået i strid med 1. og 2. pkt. er ugyldige.

Stk. 4. Erhvervsmæssig virksomhed, hvorved en repræsentant for indehaveren af ophavsretten eller en kontraktmæssig indehaver af denne ret indgår aftaler om offentlig fremførelse af et musikværk, der er beskyttet efter denne lov, skal godkendes af kulturministeren. Ministeren kan fastsætte nærmere vilkår for godkendelsen. Aftaler indgået i strid med 1. og 2. pkt. er ugyldige.«

§ 50. Aftalelicens efter §§ 13 og 14, § 17, stk. 3, og § 30 kan påberåbes af brugere, der har indgået en aftale om den pågældende værksudnyttelse med en organisation, som omfatter en væsentlig del af danske ophavsmænd til en bestemt art af værker. Aftalelicensen giver brugeren ret til at udnytte andre værker af samme art, selv om ophavsmændene til disse værker ikke repræsenteres af organisationen.

Stk. 2. Aftalelicensen giver kun brugeren ret til at benytte de ikkerepræsenterede ophavsmænds værker på den måde og på de vilkår, som følger af den indgåede aftale med organisationen og af de i stk. 1 nævnte bestemmelser.

14. I § 51, *stk. 1*, ændres »§ 17, stk. 3,« til: »§ 17, stk. 5,«.

15. I § 51, *stk. 1*, ændres »og § 30« til: »§ 30 og § 35«.

16. I § 51 indsættes efter stk. 2 som nyt *stk. 3*:
»*Stk. 3.* Vederlagskrav, som de i henhold til § 50, stk. 3, godkendte organisationer ønsker at fremsætte i forbindelse med værksudnyttelse efter § 35, skal fremsættes samtidigt over for brugerne.«

Stk. 3 bliver herefter *stk. 4*.

§ 51. For værksudnyttelse i henhold til §§ 13 og 14, § 17, stk. 3, og § 30 skal de regler, som organisationen har fastsat med hensyn til fordelingen af vederlag mellem de af organisationen repræsenterede ophavsmænd, finde tilsvarende anvendelse over for ikkerepræsenterede ophavsmænd.

Stk. 2. Ikkerepræsenterede ophavsmænd kan gøre krav på individuelt vederlag, selv om en sådan ret hverken fremgår af aftalen med brugeren eller af organisationens vederlagsregler. Størrelsen af det individuelle vederlag kan fastsættes efter bestemmelsen i § 47, stk. 1. Vederlagskravet kan kun rettes mod organisationen.

Stk. 3. Bestemmelsen i § 49 finder tilsvarende anvendelse på vederlagskrav i henhold til de i stk. 1 og 2 nævnte bestemmelser.

17. I § 52, *stk. 1*, ændres »§ 17, stk. 3,« til: »§ 17, stk. 5,«

18. I § 52 indsættes som *stk. 7*:

»Stk. 7. Kulturministeren kan fastsætte nærmere regler om dækning af omkostningerne ved forligsmandens virksomhed.«

§ 52. Hvis forhandlinger om indgåelse af aftaler som nævnt i § 13, stk. 1, § 14 og § 17, stk. 3, ikke fører til noget resultat, kan hver af parterne kræve mægling.

Stk. 2. Krav om mægling rettes til kulturministeren. Kravet kan fremsættes, når en af parterne har afbrudt forhandlingerne eller afvist et ønske om forhandlinger, eller når forhandlingerne ikke synes at ville føre til noget resultat.

Stk. 3. Mæglingen foretages af en forligsmand, der udpeges af kulturministeren. Forligsforhandlingerne skal baseres på parternes eventuelle løsningsforslag. Forligsmanden kan foreslå parterne at lade tvisten afgøre ved voldgift og kan medvirke ved udpegningen af voldgiftsmænd.

Stk. 4. Forligsmanden kan fremsætte forslag til tvistens løsning og kan kræve, at et sådant forslag forelægges parternes kompetente organer til vedtagelse eller forkastelse inden en af forligsmanden fastsat frist. Forligsmanden underretter kulturministeren om mæglingens udfald.

Stk. 5. Forligsmanden kan bestemme, at aftaler skal forblive i kraft, selv om aftaleperioden er udløbet eller vil udløbe under forhandlingerne. Aftalen kan dog ikke forlænges i mere end to uger efter, at parterne har taget stilling til et endeligt mæglingsforslag eller forslag til voldgiftsbehandling, eller efter at forligsmanden har meddelt, at der ikke er basis for at fremsætte sådanne forslag.

Stk. 6. Den, der er eller har været forligsmand, må ikke ubeføjet røbe eller udnytte, hvad denne har fået kendskab til som forligsmand.

19. Efter § 58 indsættes:

»Bestemmelser om uoverdrageligt vederlagskrav ved udlejning af billed- og lydoptagelser

§ 58 a. Har en ophavsmand til en producent af billed- eller lydoptagelser overdraget sin ret til gennem udlejning af sådanne optagelser at gøre et værk tilgængeligt for almenheden, har ophavsmanden ret til et rimeligt vederlag fra producenten for udlejningen. Retten til veder-

lag kan kun udøves gennem organisationer, der repræsenterer de enkelte grupper af rettighedshavere. Bestemmelserne i 1. og 2. pkt. kan ikke fraviges ved aftale.«

20. I § 65, stk. 4, 1. pkt., ændres »§ 17, stk. 3,« til: »§ 17, stk. 1-3 og stk. 5,«.

21. I § 65, stk. 4, 1. pkt., indsættes efter »49-57«: », § 58 a«.

§ 65. En udøvende kunstners fremførelse af et litterært eller kunstnerisk værk må ikke uden kunstnerens samtykke

- 1) optages på bånd, film eller anden indretning, der kan gengive den, eller
- 2) gøres tilgængelig for almenheden.

Stk. 2. Er fremførelsen optaget som anført i stk. 1, nr. 1, må den ikke uden den udøvende kunstners samtykke overføres til anden indretning, der kan gengive den, eller gøres tilgængelig for almenheden, før 50 år er forløbet efter udgangen af det år, da fremførelsen fandt sted. Hvis en optagelse af en fremførelse udgives eller offentliggøres inden for dette tidsrum, varer beskyttelsen dog, indtil 50 år er forløbet efter udgangen af det år, hvor den første udgivelse eller offentliggørelse fandt sted, alt efter hvilket tidspunkt der er det første.

Stk. 3. En aftale mellem en udøvende kunstner og en filmproducent om at medvirke ved indspilningen af en film indebærer, at den udøvende kunstner i mangel af modstående aftale formodes at have overdraget sin ret til udlejning af filmen til producenten.

Stk. 4. Bestemmelserne i § 2, stk. 3, §§ 3 og 11, § 12, stk. 1 og stk. 2, nr. 4, § 12, stk. 3, nr. 1, og § 12, stk. 4, §§ 13, 15 og 16, § 17, stk. 3, § 18, stk. 1 og 2, § 19, stk. 1 og 2, §§ 21, 22, 25, 27, 28, 31 og 33-35, § 36, stk. 2, §§ 39-47, 49-57 samt §§ 61 og 62 finder tilsvarende anvendelse på udøvende kunstners fremførelser og optagelser heraf. Bestemmelsen i § 19, stk. 1, finder kun anvendelse på en optagelse efter stk. 1 og 2, når denne for første gang er solgt eller på anden måde overdraget af rettighedshaveren eller med dennes samtykke inden for Det Europæiske Økonomiske Samarbejdsområde.

Stk. 5. Uanset bestemmelserne i stk. 1 kan Det Kongelige Teater lade teatrets festforestillinger eller forestillinger i anledning af of-

ficielle besøg udsende af Danmarks Radio eller TV 2 i radio eller fjernsyn.

22. I § 66, stk. 2, 1. pkt., ændres »§ 17, stk. 3,« til: »§ 17, stk. 1-3 og stk. 5,«.

23. I § 66, stk. 2, 1. pkt., udgår: »§ 35, stk. 1,«.

24. I § 66 indsættes som stk. 3:

»Stk. 3. Uanset bestemmelsen i stk. 1 må lydoptagelser, som udsendes trådløst i radio eller fjernsyn, videreudsendes over kabelanlæg og videreudsendes til almenheden ved hjælp af radioanlæg, når dette sker uden ændringer og samtidig med, at udsendelsen finder sted.«

§ 66. Lydoptagelser må ikke uden fremstillernes samtykke eftergøres eller gøres tilgængelige for almenheden, før 50 år er forløbet efter udgangen af det år, da optagelsen fandt sted. Hvis en lydoptagelse udgives eller offentliggøres inden for dette tidsrum, varer beskyttelsen dog, indtil 50 år er forløbet efter udgangen af det år, hvor den første udgivelse eller offentliggørelse fandt sted, alt efter hvilket tidspunkt der er det første. Som eftergørelse betragtes også det forhold, at en optagelse overføres fra én optagelse til en anden.

Stk. 2. Bestemmelserne i § 2, stk. 3, § 11, stk. 2, § 12, stk. 1 og stk. 2, nr. 4, § 12, stk. 3, nr. 1, § 12, stk. 4, §§ 13, 15 og 16, § 17, stk. 3, § 18, stk. 1 og 2, § 19, stk. 1 og 2, §§ 21, 22, 25, 27, 28, 31, 33, 34, § 35, stk. 1, § 36, stk. 2, §§ 39-47 samt §§ 49-52 finder tilsvarende anvendelse på lydoptagelser. Bestemmelsen i § 19, stk. 1, finder kun anvendelse på en optagelse efter stk. 1, når denne for første gang er solgt eller på anden måde overdraget af rettighedshaveren eller med dennes samtykke inden for Det Europæiske Økonomiske Samarbejdsområde.

25. I § 67, stk. 2, 1. pkt., ændres »§ 17, stk. 3,« til: »§ 17, stk. 1 og stk. 3 og stk. 5,«.

26. I § 67, stk. 2, 1. pkt., udgår: »§ 35, stk. 1,«.

27. I § 67 indsættes som stk. 3:

»Stk. 3. Uanset bestemmelsen i stk. 1 må billedoptagelser, som udsendes trådløst i fjernsyn, videreudsendes over kabelanlæg og videreudsendes til almenheden ved hjælp af radioanlæg, når dette sker uden ændringer og samtidig med, at udsendelsen finder sted.«

§ 67. Billedoptagelser må ikke uden fremstillernes samtykke eftergøres eller gøres tilgængelige for almenheden, før 50 år er forløbet efter udgangen af det år, da optagelsen fandt sted. Hvis en billedoptagelse udgives eller offentliggøres inden for dette tidsrum, varer beskyttelsen dog, indtil 50 år er forløbet efter udgangen af det år, hvor den første udgivelse eller offentliggørelse fandt sted, alt efter hvilket tidspunkt der er det første. Som eftergørelse betragtes også det forhold, at en optagelse overføres fra én optagelse til en anden.

Stk. 2. Bestemmelserne i § 2, stk. 3, § 11, stk. 2, § 12, stk. 1 og stk. 2, nr. 4, § 12, stk. 3, nr. 2, § 12, stk. 4, §§ 13, 15 og 16, § 17, stk. 3, § 18, stk. 1 og 2, § 19, stk. 1 og 2, § 21, stk. 3, §§ 22, 25, 27, 28 og 31-34, § 35, stk. 1, § 36, stk. 2, § 47 samt §§ 49-52 finder tilsvarende anvendelse på billedoptagelser. Bestemmelsen i § 19, stk. 1, finder kun anvendelse på en optagelse efter stk. 1, når denne for første gang er solgt eller på anden måde overdraget af rettighedshaveren eller med dennes samtykke inden for Det Europæiske Økonomiske Samarbejdsområde.

28. I § 69, stk. 3, 1. pkt., indsættes efter »§ 15,«: »§ 17, stk. 1-3,«.

§ 69. En radio- eller fjernsynsudsendelse må ikke uden radio- eller fjernsynsforetagendets samtykke udsendes af andre eller på anden måde fremføres offentligt. Udsendelsen må heller ikke uden samtykke affotograferes eller optages på bånd, film eller anden indretning, der kan gengive den.

Stk. 2. Er en udsendelse affotograferet eller optaget som anført i stk. 1, må den ikke uden foretagendets samtykke overføres til anden indretning, der kan gengive den, eller spredes til almenheden, før 50 år er forløbet efter udgangen af det år, da udsendelsen fandt sted.

Stk. 3. Bestemmelserne i § 11, stk. 2, § 12, stk. 1 og stk. 2, nr. 4, § 15, § 19, stk. 1 og 2, §§ 21, 22 og 25, § 27, stk. 1 og 3, §§ 28, 31, 32, 33 og § 36, stk. 2, finder tilsvarende anvendelse på radio- og fjernsynsudsendelser. Bestemmelsen i § 19, stk. 1, finder kun anvendelse på de i stk. 2 nævnte udsendelser, når disse for første gang er solgt eller på anden måde overdraget af rettighedshaveren eller med dennes samtykke inden for Det Europæiske Økonomiske Samarbejdsområde.

29. I § 70, stk. 3, 1. pkt., ændres »§ 17, stk. 3,« til: »§ 17, stk. 1 og stk. 3 og stk. 5,«.

§ 70. Den, som fremstiller et fotografisk billede (fotografen), har eneret til at råde over billedet ved at fremstille eksemplarer af det og ved at gøre det tilgængeligt for almenheden.

Stk. 2. Retten til et fotografisk billede va-

rer, indtil 50 år er forløbet efter udgangen af det år, da billedet blev fremstillet.

Stk. 3. Bestemmelserne i § 2, stk. 2 og 3, §§ 3, 7, 9 og 11, § 12, stk. 1 og stk. 2, nr. 4, §§ 13-16, § 17, stk. 3, § 18, stk. 1 og 2, § 19, stk. 1 og 2, §§ 20, 21 og 23, § 24, stk. 1 og 2, §§ 25, 27, 28, 30, 31, 33-35, § 36, stk. 2, §§ 39-47, 49-58 og §§ 60-62 finder tilsvarende anvendelse på fotografiske billeder. Er et fotografisk billede genstand for ophavsret efter § 1, kan denne også gøres gældende.

Bilag 2

Lov nr. 409 af 13. juni 1990

Lov om Den Kulturelle Fond og om visse bevillinger på ophavsretsområdet

VI MARGRETHE DEN ANDEN, af Guds Nåde Danmarks Dronning, gør vitterligt:
Folketinget har vedtaget og Vi ved Vort samtykke stadfæstet følgende lov:

§ 1. Den Kulturelle Fond har fortrinsvis til formål at fremme tonekunsten, særlig i teatrets tjeneste. Fondens midler tilvejebringes gennem:

- 1) Et tilskud fra statskassen på 220.000 kr., der forfalder til udbetaling den 1. juli hvert år for det løbende finansår.
- 2) Et tilskud fra Danmarks Radio på 325.000 kr., der forfalder til udbetaling den 1. juli hvert år for det løbende finansår.
- 3) 5 pct. afgift af den i § 4 omhandlede virksomhed, dog således at afgiftssatsen fra finansåret 1992 aftrappes med 1 procentpoint pr. år.
- 4) 5 pct. afgift af de mellem danske teaterledere og udenlandske repræsentanter for forfattere og komponister aftalte opførelseshonorarer, dog således at afgiftssatsen fra finansåret 1992 aftrappes med 1 procentpoint pr. år. Afgiften tilbageholdes af den pågældende teaterleder og indbetales af denne til de af kulturministeren i henhold til § 4 autoriserede institutioner m.v., hvorfra den overføres til Den Kulturelle Fond.
- 5) Eventuelle tilskud fra anden side.

§ 2. Kulturministeren træffer bestemmelse om anvendelsen af fondens midler.

Stk. 2. Ståets Musikråd varetager administrationen af de fondsmidler, der anvendes til fremme af tonekunsten.

§ 3. Ud over afgiften til Den Kulturelle Fond i henhold til § 1, nr. 4, erlægges 2 pct. afgift af de mellem danske teaterledere og udenlandske repræsentanter for forfattere og komponister aftalte opførelseshonorarer til de institutioner m.v., der er autoriseret af kulturministeren.

§ 4. Erhvervsmæssig eller andelsmæssig forretningsvirksomhed, hvorved en repræsentant for indehaveren af ophavsretten eller en kontraktmæssig indehaver af denne ret afslutter kontrakter om offentlig fremførelse af et dramatisk værk eller musikværk, der er beskyttet efter lov om ophavsretten til litterære og kunstneriske værker, kræver tilladelse fra kulturministeren. Ministeren kan fastsætte nærmere vilkår for tilladelsen.

Stk. 2. Kontrakter, der er indgået i strid med stk. 1, er ugyldige.

§ 5. Loven træder i kraft den 1. januar 1991.

Stk. 2. §§ 7-9 i lov om Det Kgl. Teater og om oprettelsen af en kulturel fond, jf. lovbekendtgørelse nr. 898 af 15. december 1986, ophæves.

§ 6. Loven gælder ikke for Færøerne og Grønland, men kan ved kgl. anordning sættes helt eller delvis i kraft for Færøerne og Grønland med de afvigelser, som de særlige færøske eller grønlandske forhold tilsiger.

Givet på Christiansborg Slot, den 13. juni 1990

Under Vor Kongelige Hånd og Segl

MARGRETHE R.

/ Ole Vig Jensen

Bilag 3

27. 11. 92

De Europæiske Fællesskabers Tidende

Nr. L 346/61

II

(Retsakter hvis offentliggørelse ikke er obligatorisk)

RÅDET

RÅDETS DIREKTIV 92/100/EØF

af 19. november 1992

om udlejnings- og udlånsrettigheder samt om visse andre ophavsretsbeslægtede rettigheder i forbindelse med intellektuel ejendomsret

RÅDET FOR DE EUROPÆISKE
FÆLLESSKABER HAR —

under henvisning til Traktaten om Oprettelse af Det Europæiske Økonomiske Fællesskab, særlig artikel 57, stk. 2, artikel 66 og 100 A,

under henvisning til forslag fra Kommissionen⁽¹⁾,

i samarbejde med Europa-Parlamentet⁽²⁾,

under henvisning til udtalelse fra Det Økonomiske og Sociale Udvalg⁽³⁾, og

ud fra følgende betragtninger:

Den retsbeskyttelse, som i henhold til de enkelte medlemsstaters lovgivning og praksis tillægges ophavsretligt beskyttede værker samt frembringelser beskyttet af ophavsretsbeslægtede rettigheder, divergerer fra medlemsstat til medlemsstat for så vidt angår udlejning og udlån; dette kan skabe hindringer for samhandelen samt konkurrencefordrejninger til skade for det indre markeds gennemførelse og funktion;

sådanne forskelle i retsbeskyttelsen kan blive endnu mere udtalte, hvis medlemsstaterne vedtager ny og indbyrdes divergerende lovgivning, eller hvis national retspraksis vedrørende fortolkning af disse bestemmelser udvikler sig forskelligt;

sådanne forskelle bør derfor elimineres i overensstemmelse med det i Traktatens artikel 8 A fastsatte mål om etablering af et område uden indre grænser for således i henhold til Traktatens artikel 3, litra f), at gennemføre en ordening, der sikrer, at konkurrencen inden for fællesmarkedet ikke fordrejes;

udlejning og udlån af ophavsretligt beskyttede værker samt frembringelser beskyttet af ophavsretsbeslægtede rettigheder spiller en stadig større rolle for navnlig ophavsmænd, kunstnere samt producenter af fonogrammer og film, og piratvirksomhed udgør en stadig større trussel;

rimelig beskyttelse af ophavsretligt beskyttede værker og frembringelser beskyttet af ophavsretsbeslægtede rettigheder i form af udlejnings- og udlånsrettigheder samt beskyttelse af frembringelser i form af optagelses-, reproduktions- og udsendelsesrettigheder samt rettigheder til offentlig gengivelse kan derfor anses at være af afgørende betydning for den økonomiske og kulturelle udvikling inden for Fællesskabet;

den beskyttelse, som ophavsretten og dermed beslægtede rettigheder yder, bør tilpasses den nye økonomiske situation, såsom nye former for udnyttelse;

det er nødvendigt, at ophavsmænd og udøvende kunstnere sikres et rimeligt vederlag, for vedvarende at kunne hellige sig deres skabende og kunstneriske virksomhed, og de nødvendige investeringer til navnlig fremstilling af fonogrammer og film er særdeles store og risikobehæftede; muligheden for at sikre et rimeligt vederlag og at dække disse investeringer kan kun sikres effektivt, hvis de berørte rettighedshavere har en rimelig retsbeskyttelse;

⁽¹⁾ EFT nr. C 53 af 28. 2. 1991, s. 35, og EFT nr. C 128 af 20. 5. 1992, s. 8.

⁽²⁾ EFT nr. C 67 af 16. 3. 1992, s. 92, og afgørelse af 28. oktober 1992 (endnu ikke offentliggjort i Tidende).

⁽³⁾ EFT nr. C 269 af 14. 10. 1991, s. 54.

sådanne kreative, kunstneriske og igangsættende aktiviteter udøves i vidt omfang som selvstændig virksomhed, der bør fremmes ved tilvejebringelse af en harmoniseret retlig beskyttelse inden for Fællesskabet;

i det omfang disse aktiviteter i hovedsagen består i tjenesteydelser, bør udvekslingen heraf ligeledes fremmes ved etablering af harmoniserede retsfor skrifter inden for Fællesskabet;

medlemsstaternes lovgivning bør tilnærmes indbyrdes under overholdelse af internationale konventioner, der danner basis for mange medlemsstaters lovgivning om ophavsret og hermed beslægtede rettigheder;

Fællesskabets lovgivning vedrørende udlejnings- og udlånsrettigheder samt visse andre ophavsretsbeslægtede rettigheder behøver ikke række videre end til fastsættelsen af, at medlemsstaterne skal indføre udlejnings- og udlånsrettigheder for visse kategorier af rettighedshavere samt yderligere indføre ret til optagelse, reproduktion, radio-spredning, udsendelse og offentlig gengivelse til fordel for visse kategorier af rettighedshavere på området for ophavsretsbeslægtet beskyttelse;

det er nødvendigt at definere begreberne udlejning og udlån i dette direktivs betydning;

af hensyn til klarheden bør udlejning og udlån i direktivets forstand ikke omfatte det forhold, at fonogrammer og film (filmværker eller audiovisuelle værker eller levende billeder, hvad enten de er ledsaget af lyd eller ej) stilles til rådighed for offentlig fremvisning eller udsendelse, stilles til rådighed i udstillingsøjemed eller stilles til rådighed for brug på stedet; udlån i direktivets forstand omfatter ikke det forhold, at offentligt tilgængelige institutioner stiller værker til rådighed for hinanden;

når en offentligt tilgængelig institutions udlån medfører betaling af et beløb, som ikke overstiger, hvad der er nødvendigt til dækning af institutionens driftsudgifter, foreligger der ikke nogen direkte eller indirekte økonomisk eller kommerciel fordel i dette direktivs forstand;

det er nødvendigt at indføre en ordning, som sikrer, at ophavsænd og udøvende kunstnere opbevarer et rimeligt vederlag, som der ikke kan gives afkald på; de skal bevare muligheden for at overlade administrationen af denne ret til rettighedshaverorganisationer, der repræsenterer dem;

det rimelige vederlag kan erlægges i form af en eller flere betalinger i forbindelse med aftalens indgåelse eller på hvilket som helst tidspunkt derefter;

ved fastsættelsen af dette rimelige vederlag tages der hensyn til, i hvor høj grad de pågældende ophavsænd

og udøvende kunstnere har bidraget til fonogrammet eller filmen;

det er også nødvendigt gennem en særlig ordning at beskytte i det mindste ophavsænds rettigheder i forbindelse med offentligt udlån; enhver foranstaltning, der træffes på grundlag af artikel 5 i dette direktiv, bør imidlertid være i overensstemmelse med fællesskabsretten, særlig Traktatens artikel 7;

kapitel II i dette direktiv hindrer ikke medlemsstaterne i at strække den formodning, der er nævnt i artikel 2, stk. 5, til at omfatte de enerettigheder, der er omhandlet i nævnte kapitel; kapitel II er heller ikke til hinder for, at medlemsstaterne kan fastsætte bestemmelser om simpel formodning for så vidt angår tilladelse til udnyttelse af de af de udøvende kunstners enerettigheder, som er omhandlet i nævnte kapitel, og for så vidt denne formodningsregel er i overensstemmelse med den internationale konvention om beskyttelse af udøvende kunstnere, fremstillere af fonogrammer samt radio- og fjernsynsforetænder, i det følgende benævnt Rom-konventionen;

medlemsstaterne kan fastsætte bestemmelser om en mere vidtgående beskyttelse af indehavere af ophavsretsbeslægtede rettigheder end dem, der er fastsat i dette direktivs artikel 8;

de harmoniserede udlejnings- og udlånsrettigheder samt den harmoniserende beskyttelse af ophavsretsbeslægtede rettigheder må ikke udøves på en måde, der kan føre til en skjult begrænsning af samhandelen mellem medlemsstaterne, eller på en måde, der strider imod reglen om medieudnyttelses-kronologi som anerkendt i Domstolens dom i sagen Cinéthèque SA mod Fédération nationale des cinémas français (*) —

UDSTEDT FØLGENDE DIREKTIV:

KAPITEL I

UDLEJNINGS- OG UDLÅNSRETTIGHEDER

Artikel 1

Harmoniseringens genstand

1. Medlemsstaterne indfører i overensstemmelse med bestemmelserne i dette kapitel, jf. dog artikel 5, ret til at tillade eller forbyde udlejning og udlån af originalværker og eksemplarer af ophavsretligt beskyttede værker samt af andre frembringelser, der er nævnt i artikel 2, stk. 1.

(*) Sag 60 og 61/84 (Samling 1985, s. 2605).

2. I dette direktiv forstås ved »udlejning«: det forhold, at et værk med henblik på direkte eller indirekte økonomisk eller kommerciel fordel for et begrænset tidsrum stilles til rådighed med henblik på brug.

3. I dette direktiv forstås ved »udlån«: det forhold, at et værk for et begrænset tidsrum og ikke med henblik på direkte eller indirekte økonomisk eller kommerciel fordel stilles til rådighed med henblik på brug via offentligt tilgængelige institutioner.

4. Salg eller anden form for distribution af originalværker, eksemplarer af ophavsretligt beskyttede værker og andre frembringelser, jf. artikel 2, stk. 1, medfører ikke, at de i stk. 1 omhandlede rettigheder udtømmes.

Artikel 2

Rettighedshavere samt værker, der er genstand for udlæjnings- og udlånsrettigheder

1. Eneretten til at tillade eller forbyde udlejning og udlån tilkommer

- ophavsmanden, for så vidt angår hans originalværk eller eksemplarer heraf
- den udøvende kunstner, for så vidt angår optagelsen af hans fremførelse
- fremstilleren af fonogrammer, for så vidt angår hans fonogrammer, og
- producenten af den første optagelse af en film for så vidt angår den originale film eller kopier heraf. I dette direktiv forstås ved film filmværker, audiovisuelle værker og levende billeder, hvad enten de er ledsaget af lyd eller ej.

2. I dette direktiv anses den ledende instruktør af et filmværk eller audiovisuelt værk som »ophavsmand« eller som en af »ophavsmændene«. Medlemsstaterne kan bestemme, at andre skal anses som medindehavere af ophavsretten.

3. Dette direktiv omfatter ikke udlæjnings- og udlånsrettigheder i forbindelse med bygningsværker og brugskunst.

4. De rettigheder, der er omhandlet i stk. 1, kan overføres eller overdrages, eller der kan gives licenser til udnyttelse heraf ved kontrakt.

5. Med forbehold af stk. 7 gælder det, at når udøvende kunstnere individuelt eller kollektivt indgår en kontrakt om produktion af en film med en filmproducent, formodes den udøvende kunstner, der omfattes af kontrakten, medmindre andet er fastsat heri, derved at overdrage sine udlæjningsrettigheder, jf. dog artikel 4.

6. Medlemsstaterne kan indføre en bestemmelse om formodning som den i stk. 5 fastsatte vedrørende ophavsmænd.

7. Medlemsstaterne kan bestemme, at undertegnelsen af en kontrakt mellem en udøvende kunstner og en film-

producent om produktion af en film indebærer tilladelse til en udlejning, forudsat at der i denne kontrakt er fastsat et rimeligt vederlag som omhandlet i artikel 4. Medlemsstaterne kan også bestemme, at nærværende stykke skal finde tilsvarende anvendelse på de rettigheder, der er nævnt i kapitel II.

Artikel 3

Udlejning af edb-programmer

Bestemmelserne i dette direktiv berører ikke artikel 4, litra c), i Rådets direktiv 91/250/EØF af 14. maj 1991 om retlig beskyttelse af edb-programmer⁽¹⁾.

Artikel 4

Ret til rimeligt vederlag, som der ikke kan gives afkald på

1. Ophavsmænd og udøvende kunstnere, der overfører eller overdrager retten til at udleje et fonogram, en original film eller en kopi af en film til en producent af fonogrammer eller film, bevarer retten til at oppebære et rimeligt vederlag for udlejningen.

2. Ophavsmændene eller de udøvende kunstnere kan ikke give afkald på retten til at oppebære et rimeligt vederlag for udlejning.

3. Retten til at oppebære et rimeligt vederlag kan administreres af rettighedshaverorganisationer, der repræsenterer ophavsmændene eller de udøvende kunstnere.

4. Medlemsstaterne kan foreskrive, om og i hvilket omfang retten til at oppebære et rimeligt vederlag kan kræves administreret af rettighedshaverorganisationer, samt hos hvem vederlaget kan kræves eller inddrives.

Artikel 5

Indskrænkninger i eneretten til offentligt udlån

1. Medlemsstaterne kan gøre indskrænkninger i den eneret, der er omhandlet i artikel 1 med hensyn til offentligt udlån, såfremt i det mindste ophavsmændene oppebærer vederlag for sådant udlån. Medlemsstaterne skal frit kunne fastsætte dette vederlag under hensyn til deres målsætninger for fremme af kulturen.

2. Hvis medlemsstaterne ikke anvender den i artikel 1 omhandlede eneret til udlån for så vidt angår fonogrammer, film og edb-programmer, skal de i det mindste for ophavsmænds vedkommende indføre et vederlag.

⁽¹⁾ EFT nr. L 122 af 17. 5. 1991, s. 42.

3. Medlemsstaterne kan fritage visse kategorier af institutioner for at betale det i stk. 1 og 2 nævnte vederlag.

4. Inden den 1. juli 1997 udarbejder Kommissionen sammen med medlemsstaterne en rapport om offentligt udlån i Fællesskabet. Rapporten fremsendes til Europa-Parlamentet og Rådet.

KAPITEL II

OPHAVSRETSBESLÆGTEDE RETTIGHEDER

Artikel 6

Optagelsesrettigheder

1. Medlemsstaterne foreskriver, at udøvende kunstnere har eneret til at tillade eller forbyde optagelse af deres fremførelser.

2. Medlemsstaterne foreskriver, at radio- og fjernsynsselskaber har eneret til at tillade eller forbyde optagelse af deres udsendelser, hvad enten disse sendes som trådløse eller trådbårne, herunder kabel- eller satellitfremførte udsendelser.

3. Et kabelselskab har ikke den i stk. 2 nævnte ret, hvis det blot foretager viderebredning pr. kabel af radio- eller fjernsynsselskabers udsendelser.

Artikel 7

Reproduktionsrettigheder

1. Medlemsstaterne foreskriver, at:

— udøvende kunstnere har eneret til at tillade eller forbyde direkte eller indirekte reproduktion af optagelser af deres fremførelser

— fremstillere af fonogrammer har eneret til at tillade eller forbyde direkte eller indirekte reproduktion af deres fonogrammer

— producenter af den første optagelse af en film har eneret til at tillade eller forbyde direkte eller indirekte reproduktion af den originale film eller eksemplarer deraf, og

— radio- eller fjernsynsselskaber har eneret til at tillade eller forbyde direkte eller indirekte reproduktion af optagelser af deres udsendelser som omhandlet i artikel 6, stk. 2.

2. De rettigheder, der er omhandlet i stk. 1, kan overføres eller overdrages, eller der kan gives licenser til udnyttelse heraf ved kontrakt.

Artikel 8

Radio- og fjernsynsudsendelse og kommunikation til offentligheden

1. Medlemsstaterne tillægger udøvende kunstnere eneret til at tillade eller forbyde udsendelse ved hjælp af radiobølger og kommunikation til offentligheden af deres fremførelser, medmindre fremførelsen i sig selv sker ved en radio- eller fjernsynsudsendelse eller på grundlag af en optagelse.

2. Medlemsstaterne tillægger udøvende kunstnere og fonogramfremstillere ret til vederlag, som deles mellem dem, således at brugeren betaler et rimeligt, samlet vederlag, hvis et fonogram, der er udgivet i kommercielt øjemed, eller en reproduktion af et sådant fonogram, anvendes til udsendelse ved hjælp af radiobølger eller til kommunikation til offentligheden. Medlemsstaterne kan, hvis der ikke er enighed mellem de udøvende kunstnere og fonogramfremstillerne, fastlægge betingelserne for et sådant vederlags fordeling mellem dem.

3. Medlemsstaterne tillægger radio- og fjernsynsselskaber eneret til at tillade eller forbyde viderebredning af deres udsendelser ved hjælp af radiobølger samt kommunikation til offentligheden af deres udsendelser, hvis denne foretages på steder, hvortil der er offentlig adgang mod betaling af entré.

Artikel 9

Spredningsret

1. Medlemsstaterne giver:

— udøvende kunstnere for så vidt angår optagelser af deres fremførelser

— fremstillere af fonogrammer for så vidt angår deres fonogrammer

— producenter af den første optagelse af en film, for så vidt angår den originale film eller eksemplarer deraf

— radio- eller fjernsynsselskaber for så vidt angår optagelser af deres udsendelser som omhandlet i artikel 6, stk. 2

eneret til at gøre disse genstande, herunder eksemplarer deraf, tilgængelige for almenheden ved salg eller på anden måde; denne ret benævnes i det følgende »spredningsret«.

2. Spredningsretten inden for Fællesskabet med hensyn til en genstand som omhandlet i stk. 1 udtømmes først, når genstanden for første gang sælges i Fællesskabet af rettighedshaveren eller med dennes tilladelse.

3. Spredningsretten berører ikke de særlige rettigheder ifølge kapitel I, særlig artikel 1, stk. 4.

4. Spredningsretten kan overføres eller overdrages, eller der kan gives licenser til udnyttelse heraf ved kontrakt.

Artikel 10

Indskrænkning i rettighederne

1. Medlemsstaterne kan indføre indskrænkninger i de i kapitel II nævnte rettigheder i forbindelse med:

- a) privat brug
- b) brug af korte uddrag i forbindelse med omtale af dagsbegivenheder
- c) radio- eller fjernsynsselskabers optagelse til midlertidig brug for deres egne udsendelser og under anvendelse af deres egne faciliteter
- d) brug udelukkende til undervisning eller videnskabelig forskning.

2. Uanset stk. 1 kan medlemsstaterne, for så vidt angår beskyttelsen af udøvende kunstnere, fremstillere af fonogrammer, radio- og fjernsynsselskaber og producenter af den første optagelse af film, indføre lignende indskrænkninger som dem, de indfører med hensyn til beskyttelsen af ophavsretten til litterære og kunstneriske værker. Tvungenslicens kan dog kun meddeles i det omfang, det er foreneligt med Rom-konventionen.

3. Stk. 1, litra a), er ikke til hinder for, at nugældende eller senere lovgivning tillægger rettighedshavere krav på vederlag for reproduktion til privat brug.

KAPITEL III

VARIGHED

Artikel 11

Varigheden af ophavsretten

Med forbehold af en senere harmonisering udløber gyldigheden af de i dette direktiv omhandlede ophavsrettigheder ikke før udgangen af den beskyttelsestid, der er fastsat i Bernerkonventionen til værn for litterære og kunstneriske værker.

Artikel 12

Varigheden af ophavsretsbeslægtede rettigheder

Med forbehold af en senere harmonisering udløber gyldigheden af de i dette direktiv omhandlede rettigheder til fordel for udøvende kunstnere, fremstillere af fonogrammer samt radio- og fjernsynsselskaber ikke før udgangen af den beskyttelsestid, der er fastsat i Romkonventionen for de enkelte rettigheder. De i dette direktiv omhandlede rettigheder til fordel for producenter af den første optagelse af film udløber ikke før udgangen af en periode på tyve år, der beregnes fra udgangen af det år, i hvilket optagelsen fandt sted.

KAPITEL IV

FÆLLES BESTEMMELSER

Artikel 13

Anvendelsestidspunkt

1. Dette direktiv finder anvendelse på alle ophavsretligt beskyttede værker, fremførelser, fonogrammer, radio- og fjernsynsudsendelser og på den første optagelse af film af den i dette direktiv nævnte art, som den 1. juli 1994 stadig er beskyttet i henhold til medlemsstaternes lovgivning om ophavsret og dermed beslægtede rettigheder, eller som på den dato opfylder kriterierne for beskyttelse efter dette direktiv.

2. Dette direktiv berører ikke udnyttelser, der har fundet sted inden den 1. juli 1994.

3. Medlemsstaterne kan fastsætte, at rettighedshaverne anses for at have givet deres tilladelse til udlejning eller udlån af en frembringelse som omhandlet i artikel 2, stk. 1, når det kan godtgøres, at frembringelsen er blevet stillet til rådighed for tredjemand i dette øjemed eller er erhvervet inden den 1. juli 1994. Medlemsstaterne kan imidlertid, især hvis værket er en digitaloptagelse, fastsætte, at rettighedshaverne skal have ret til at oppebære et rimeligt vederlag for udlejning eller udlån af frembringelsen.

4. Medlemsstaterne skal ikke nødvendigvis anvende bestemmelserne i artikel 2, stk. 2, på filmværker eller audiovisuelle værker, der er produceret inden den 1. juli 1994.

5. Medlemsstaterne kan fastlægge den dato, fra hvilken artikel 2, stk. 2, finder anvendelse, for så vidt den ikke er senere end den 1. juli 1997.

6. Med forbehold af stk. 3 berører dette direktiv ikke kontrakter, der er indgået før datoen for dette direktivs vedtagelse, jf. dog stk. 8 og 9.

7. Medlemsstaterne kan med forbehold af stk. 8 og 9 fastsætte, at når rettighedshavere, der erhverver nye rettigheder i henhold til de nationale bestemmelser, der vedtages som led i gennemførelsen af dette direktiv, inden den 1. juni 1994 har givet deres tilladelse til udnyttelse, formodes de at have overdraget den nye eneret.

8. Medlemsstaterne kan fastsætte den dato, fra hvilken den i artikel 4 nævnte ret til et rimeligt vederlag, der ikke kan gives afkald på, skal gælde, forudsat at datoen ikke er senere end den 1. juli 1997.

9. For kontrakter indgået før den 1. juli 1994 skal den i artikel 4 nævnte ret til et rimeligt vederlag, der ikke kan gives afkald på, kun gælde, såfremt ophavsmand eller udøvende kunstnere eller disses repræsentanter har indgivet anmodning herom inden den 1. januar 1997. Hvis rettighedshaverne ikke når til enighed herom, kan medlemsstaterne fastsætte niveauet for et sådant rimeligt vederlag.

Nr. L 346/66

De Europæiske Fællesskabers Tidende

27. 11. 92

*Artikel 14***Forholdet mellem ophavsret og beslægtede rettigheder**

Beskyttelsen af ophavsretsbeslægtede rettigheder i henhold til dette direktiv berører i ingen henseende beskyttelsen af ophavsret.

*Artikel 15***Afsluttende bestemmelser**

1. Medlemsstaterne sætter de nødvendige love og administrative bestemmelser i kraft for at efterkomme dette direktiv inden den 1. juli 1994. De giver straks Kommissionen meddelelse herom.

Når medlemsstaterne vedtager disse love og bestemmelser, skal de indeholde en henvisning til dette direktiv, eller de skal ved offentliggørelsen ledsages af en sådan henvisning. De nærmere regler for denne henvisning fastsættes af medlemsstaterne.

2. Medlemsstaterne meddeler Kommissionen teksten til de væsentligste nationale retsforskrifter, som de udsteder på det område, der er omfattet af dette direktiv.

Artikel 16

Dette direktiv er rettet til medlemsstaterne.

Udfærdiget i Bruxelles, den 19. november 1992.

På Rådets vegne

E. LEIGH

Formand

Bilag 4

6. 10. 93

De Europæiske Fællesskabers Tidende

Nr. L 248/15

II

(Retsakter hvis offentliggørelse ikke er obligatorisk)

RÅDET

RÅDETS DIREKTIV 93/83/EØF

af 27. september 1993

om samordning af visse bestemmelser vedrørende ophavsrettigheder og ophavsretsbeslægtede rettigheder i forbindelse med radio- og tv-udsendelse via satellit og viderebredning pr. kabel

RÅDET FOR DE EUROPÆISKE
FÆLLESSKABER HAR —

under henvisning til Traktaten om Oprettelse af Det Europæiske Økonomiske Fællesskab, særlig artikel 57, stk. 2, og artikel 66,

under henvisning til forslag fra Kommissionen (⁽¹⁾),

i samarbejde med Europa-Parlamentet (⁽²⁾),

under henvisning til udtalelse fra Det Økonomiske og Sociale Udvalg (⁽³⁾), og

ud fra følgende betragtninger:

- (1) De mål for Fællesskabet, der er nedfældet i Traktaten, omfatter en stadig snævrere sammenslutning mellem de europæiske folk og snævrere forbindelser mellem Fællesskabets medlemsstater samt en sikring af økonomiske og sociale fremskridt for disse lande gennem fælles handling med sigte på at fjerne de skranke, der deler Europa;
- (2) med dette mål for øje foreskriver Traktaten oprettelse af et fælles marked og et område uden indre grænser; herunder hører især fjernelse af hindringer for den frie bevægelighed for tjenesteydelser og sikring af, at konkurrencen på det fælles marked ikke fordrøjes; med dette mål for øje kan

Rådet udstede direktiver om samordning af medlemsstaternes love og administrative bestemmelser om adgangen til at optage og udøve selvstændig erhvervsvirksomhed;

- (3) radio- og tv-udsendelse på tværs af landegrænserne i Fællesskabet, især via satellit og kabel, er et af de vigtigste midler til at fremme virkeliggørelsen af Fællesskabets mål, som er af både politisk, økonomisk, social, kulturel og juridisk karakter;
- (4) med henblik på at nå ovennævnte mål har Rådet den 3. oktober 1989 vedtaget direktiv 89/552/EØF om samordning af visse love og administrative bestemmelser i medlemsstaterne vedrørende udøvelse af tv-radiospredningsvirksomhed (⁽⁴⁾), som indeholder bestemmelser til fremme af spredning og produktion af europæiske tv-programmer samt om reklame, sponsorvirksomhed, beskyttelse af mindreråge og retten til berigtigelse;
- (5) ikke desto mindre hæmmes såvel grænseoverskridende programudsendelse via satellit som viderebredning pr. kabel af programmer fra andre medlemsstater stadig af en række forskelle i de nationale bestemmelser om ophavsret og en vis usikkerhed med hensyn til, hvad der er gældende ret; der er derfor risiko for, at rettighedshavernes værker udnyttes, uden at der betales et vederlag, eller at enkelte eneretsindehavere i forskellige medlemsstater blokerer for udnyttelsen af deres værker; den manglende retssikkerhed udgør frem for alt en umiddelbar hindring for programmernes frie bevægelighed inden for Fællesskabet;

(⁽¹⁾) EFT nr. C 255 af 1. 10. 1991, s. 3, og

EFT nr. C 25 af 28. 1. 1993, s. 43.

(⁽²⁾) EFT nr. C 305 af 23. 11. 1992, s. 129, og

EFT nr. C 255 af 20. 9. 1993.

(⁽³⁾) EFT nr. C 98 af 21. 4. 1992, s. 44.

(⁽⁴⁾) EFT nr. L 298 af 17. 10. 1989, s. 23.

- (6) i ophavsretlig henseende behandles tilgængeliggørelse for almenheden via direkte sendende satellit således for tiden forskelligt fra tilgængeliggørelse for almenheden via kommunikationssatellit; da individuel modtagelse af udsendelser fra begge satellittyper i dag er mulig og økonomisk overkommelig, er der ikke længere nogen begrundelse for denne forskel i den retlige behandling;
- (7) den frie udsendelse af programmer hæmmes tillige af den manglende retlige afklaring af, hvorvidt udsendelse via satellit, hvis signaler kan modtages direkte, alene berører rettighederne i sendelandet eller samtidig berører rettighederne i alle modtagerlande; på grund af den ophavsretlige ligebehandling af kommunikationssatellitter og direkte sendende satellitter er det i dag stort set alle de programmer, der sendes via satellit inden for Fællesskabet, der berøres af denne mangel på retssikkerhed;
- (8) den retssikkerhed, der er nødvendig for at sikre den frie bevægelighed for radio- og tv-udsendelser inden for Fællesskabet, mangler tillige i de tilfælde, hvor programmer, der sendes over landegrænserne, tilføres kabelnet og viderespredes via disse;
- (9) udviklingen inden for aftalebaseret rettighedservhverelse på grundlag af en tilladelse yder allerede et stort bidrag til oprettelsen af det tilstræbte europæiske audiovisuelle område; det er derfor vigtigt at sikre den fortsatte eksistens af sådanne aftaler og i videst muligt omfang at fremme deres gnidningsløse gennemførelse i praksis;
- (10) for øjeblikket kan kabeldistributører ikke være helt sikre på, at de nu også har erhvervet alle rettighederne til de programmer, der indgår i sådanne aftaler;
- (11) endelig er de berørte parter i forskellige medlemsstater ikke alle i samme udstrækning underkastet forpligtelser, hvorefter de ikke uden gyldig grund kan nægte at forhandle om erhvervelsen af de rettigheder, som er nødvendige for viderespredning pr. kabel, eller at lade sådanne forhandlinger mislykkes;
- (12) der er således behov for at supplere de allerede nævnte retlige rammer for oprettelsen af et audiovisuelt område, som er fastlagt i direktiv 89/552/EØF, med ophavsretlige bestemmelser;
- (13) derfor bør de forskelle, som eksisterer i medlemsstaterne for så vidt angår behandlingen af udsendelse af programmer via kommunikationssatellit ophøre, således at det afgørende forhold overalt i Fællesskabet bliver, hvorvidt værker eller andet beskyttet materiale gøres tilgængeligt for almenheden; udbydere af grænseoverskridende radio- og tv-programmer vil derved blive behandlet ens, uanset om de anvender en direkte sendende satellit eller en kommunikationssatellit;
- (14) manglen på retssikkerhed med hensyn til, hvilke rettigheder, der skal erhverves, og som lægger hindringer i vejen for den grænseoverskridende programudsendelse via satellit, bør udbedres ved på EF-plan at fremsætte en definition af, hvad der forstås ved tilgængeliggørelse for almenheden via satellit; denne definition skal også præcisere stedet, hvorfra tilgængeliggørelsen for almenheden udgår; en sådan definition er nødvendig for at forhindre, at flere nationale lovgivninger anvendes samtidig på én og samme udsendelse; tilgængeliggørelse for almenheden via satellit finder alene sted i de tilfælde og i den medlemsstat, hvor de programbærende signaler under radio- og tv-selskabets kontrol og ansvar introduceres i en ubrudt sendekæde op til satellitten og ned mod jorden; de normale tekniske procedurer vedrørende programbærende signaler kan ikke betragtes som afbrydelser af sendekæden;
- (15) aftalebaseret erhvervelse af eneretten til radio- og tv-udsendelse bør være underkastet de gældende bestemmelser om ophavsrettigheder og ophavsretsbeslægtede rettigheder i den medlemsstat, hvor tilgængeliggørelsen for almenheden via satellit finder sted;
- (16) princippet om aftalefrihed, som ligger til grund for dette direktiv, gør det muligt fortsat at begrænse udnyttelsen af rettighederne, først og fremmest hvad angår visse tekniske sendemetoder og visse sprogversioner;
- (17) når rettighederne skal erhverves, bør de berørte parter ved beregningen af vederlaget tage hensyn til samtlige faktorer, der er kendetegnende for udsendelsen, såsom det reelle og potentielle seer- eller lytterantal samt sprogversionen;
- (18) anvendelsen af princippet om oprindelseslandet i dette direktiv kan være et problem i forbindelse med bestående kontrakter; der bør i dette direktiv fastsættes en periode på fem år til om nødvendigt at tilpasse bestående kontrakter på baggrund af direktivet; princippet om oprindelseslandet bør derfor ikke gælde for bestående kontrakter, som udløber inden den 1. januar 2000; hvis parterne på

- denne dato fortsat er interesseret i kontrakten, bør samme parter have ret til at genforhandle kontraktens betingelser;
- (19) eksisterende internationale koproduktionsaftaler skal fortolkes i lyset af det økonomiske sigte og anvendelsesområde, som parterne har i tankerne ved undertegnelsen; tidligere har internationale koproduktionsaftaler ofte ikke udtrykkeligt og specifikt omhandlet tilgængeliggørelse for almenheden via satellit som omhandlet i dette direktiv, som en særlig form for kommunikation; den filosofi, der ligger til grund for mange eksisterende internationale koproduktionsaftaler, er, at de enkelte medproducenter hver for sig og uafhængigt af hinanden udøver deres rettigheder til koproduktionen, idet de har fordelt udnyttelsesretten mellem sig efter territoriale grænser; når tilgængeliggørelse for almenheden via satellit, som en medproducent har givet tilladelse til, berører værdien af en anden medproducents brugsret, vil en sådan eksisterende aftale normalt skulle fortolkes således, at sidstnævnte medproducent skal give sit samtykke til førstnævnte medproducents tilladelse til tilgængeliggørelse for almenheden via satellit; sidstnævnte medproducents sproglige eksklusivitet krænktes, hvis den eller de sproglige udgaver af nævnte tilgængeliggørelse, herunder udgaver, som er eftersynkroniseret eller forsynet med undertekster, falder sammen med et eller flere sprog, der er vidt udbredt i det område, som ifølge aftalen er tildelt den pågældende medproducent; begrebet eksklusivitet bør forstås i bredere forstand, hvor der er tale om tilgængeliggørelse for almenheden via satellit af et værk, som blot består af billeder, og som ikke indeholder nogen dialog eller undertekster; der er behov for en klar regel i de tilfælde, hvor det i en international koproduktionsaftale ikke udtrykkeligt er fastsat, hvorledes rettighederne er fordelt i forbindelse med tilgængeliggørelse for almenheden via satellit som omhandlet i dette direktiv;
- (20) tilgængeliggørelse for almenheden via satellit fra tredjelande vil under visse omstændigheder blive anset for at finde sted inden for en medlemsstat i Fællesskabet;
- (21) det bør sikres, at ophavsmænd, udøvende kunstnere, fremstillere af fonogrammer samt radio- og tv-selskaber beskyttes i alle medlemsstater, og at en sådan beskyttelse ikke er underkastet en lovbestemt licensordning; dette er den eneste måde, hvorpå det kan forhindres, at konkurrencen på det fælles marked fordrøjes på grund af en uensartet beskyttelse;
- (22) fremkomsten af nye teknologier vil sandsynligvis få både kvalitativ og kvantitativ indflydelse på udnyttelsen af værker og på andre spørgsmål;
- (23) på baggrund af denne udvikling bør beskyttelsesniveauet i henhold til dette direktiv for alle rettighedshavere inden for de af direktivet omfattede områder løbende tages op til revision;
- (24) harmoniseringen af den i dette direktiv omhandlede lovgivning medfører en harmonisering af de bestemmelser, som sikrer et højt beskyttelsesniveau for ophavsmænd, udøvende kunstnere, fremstillere af fonogrammer samt radio- og tv-selskaber; denne harmonisering bør ikke gøre det muligt for radio- og tv-selskaber at drage fordel af forskelle i beskyttelsesniveauerne ved at flytte aktiviteter til skade for den audiovisuelle produktion;
- (25) beskyttelsen af ophavsretsbeslægtede rettigheder bør bringes på linje med beskyttelsen i Rådets direktiv 92/100/EØF af 19. november 1992 om udlejnings- og udlånsrettigheder samt om visse andre ophavsretsbeslægtede rettigheder i forbindelse med intellektuel ejendomsret⁽¹⁾, for så vidt angår tilgængeliggørelse for almenheden via satellit; dette bør især sikre udøvende kunstnere og fremstillere af fonogrammer et rimeligt vederlag for tilgængeliggørelse for almenheden via satellit af deres fremførelser eller fonogrammer;
- (26) artikel 4 hindrer ikke medlemsstaterne i at udvide den formodning, der er nævnt i artikel 2, stk. 5, i direktiv 92/100/EØF, til at omfatte de enerettigheder, der er omhandlet i nævnte artikel 4; artikel 4 er heller ikke til hinder for, at medlemsstaterne kan fastsætte bestemmelser om simpel formodning, for så vidt angår tilladelse til udnyttelse af de af de udøvende kunstners enerettigheder, som er omhandlet i nævnte artikel, og under forudsætning af at denne formodningsregel er i overensstemmelse med den internationale konvention om beskyttelse af udøvende kunstnere, fremstillere af fonogrammer samt radio- og fjernsynsforetagender;
- (27) viderespredning pr. kabel af programmer fra andre medlemsstater er en handling, som er undergivet ophavsret og i givet fald ophavsretsbeslægtede rettigheder; en kabeldistributør bør derfor for hver enkelt programdels vedkommende indhente tilladelse fra samtlige rettighedshavere; disse tilladelser bør principielt gives gennem aftaler, medmindre der midlertidigt er gjort undtagelser for eksisterende lovbestemte licensordninger;

⁽¹⁾ EFT nr. L 346 af 27. 11. 1992, s. 61.

- (28) for at sikre, at udenforstående, som har rettigheder til enkelte programdele, ikke gennem indsigelser kan forhindre indgåede aftaler i at fungere gnidningsløst bør der, i det omfang det er nødvendigt af hensyn til de særlige forhold, der gør sig gældende ved viderespredning pr. kabel, fastsættes en forpligtelse for rettighedshaverne til udelukkende at udøve deres ret til at kræve tilladelse kollektivt gennem forvaltningsselskaber; retten til at give tilladelse bibeholdes dog som sådan, men måden, hvorpå denne ret udøves, bør reguleres i et vist omfang; heraf følger samtidig, at kabelistributionsrettighederne stadig kan overdrages; udøvelsen af ideelle rettigheder er ikke omfattet af dette direktivs bestemmelser;
- (29) undtagelsen i artikel 10 i dette direktiv bør ikke indskrænke rettighedshavernes ret til at overdrage deres rettigheder til forvaltningsselskaber og herigennem sikre sig en direkte andel af det vederlag, som kabeldistributøren betaler for viderespredningen pr. kabel;
- (30) der bør derudover indføres en række supplerende foranstaltninger, som skal fremme indgåelsen af sådanne aftalebaserede overenskomster om viderespredning pr. kabel; en part, der ønsker at indgå en kollektiv aftale, bør selv være forpligtet til at fremlægge forslag til kollektiv aftale; desuden bør alle berørte parter altid kunne henvende sig til uvildige forligsmænd, som har til opgave at yde bistand i forhandlingerne, og som kan fremsætte forslag; sådanne forslag og eventuelle indvendinger herimod bør meddeles de berørte parter i overensstemmelse med de gældende regler for meddelelse af retdokumenter, navnlig som fastsat i eksisterende internationale konventioner; endelig bør der drages omsorg for, at sådanne aftaleforhandlinger ikke uden gyldig grund blokeres, og at visse rettighedshaveres deltagelse i sådanne forhandlinger ikke hindres uden gyldig grund; ingen af disse foranstaltninger til fremme af rettighedserhvervelsen bør rejse tvivl om, at erhvervelsen af kabelistributionsrettigheder sker ved indgåelse af aftale;
- (31) medlemsstaterne bør i en overgangsperiode kunne bibeholde eksisterende organer, som inden for deres område har kompetence i sager, hvor retten til at videresprede et program pr. kabel til almenheden er blevet nægtet uden rimelig grund eller er blevet tilbudt på urimelige vilkår af et radio- og tv-selskab; det er en forudsætning, at de berørte parter bør sikres ret til at blive hørt af organet, og at organets eksistens ikke hindrer de berørte parter i at have normal adgang til domstolene;
- (32) der synes derimod ikke at være behov for fællesskabsregler i de tilfælde, hvor følgerne, måske med visse økonomisk set ubetydelig undtagelser, alene er mærkbare inden for en medlemsstats grænser;
- (33) der bør fastsættes de minimumsbestemmelser, som er nødvendige for at virkeliggøre og sikre den frie, uhindrede programudsendelse via satellit på tværs af landegrænserne og den samtidige, uændrede viderespredning pr. kabel af radio- og tv-programmer fra andre medlemsstater principielt på grundlag af en aftale;
- (34) dette direktiv bør ikke foregribe fremtidige harmoniseringsiltag i forbindelse med ophavsrettigheder og ophavsretsbeslægtede rettigheder samt kollektiv varetagelse af sådanne rettigheder; medlemsstaternes adgang til at regulere forvaltningsselskabernes virksomhed bør ikke anfægte den frie adgang til at indgå forhandlingsbaseret aftale om de rettigheder, som dette direktiv vedrører, såfremt sådanne forhandlinger finder sted inden for rammerne af generelle eller specifikke nationale regler om konkurrenceforhold og forebyggelse af udnyttelse af monopoldannelser;
- (35) det bør derfor overlades til medlemsstaterne at supplere de rammebestemmelser, som er nødvendige for, at de i dette direktiv tilstræbte mål kan nås, med nationale love og administrative bestemmelser, der ikke modvirker de mål, der er fastsat i direktivet, og i øvrigt er i overensstemmelse med fællesskabsretten;
- (36) anvendelsen af konkurrencereglerne i Traktatens artikel 85 og 86 berøres ikke af dette direktiv —

UDSTEDT FØLGENDE DIREKTIV:

KAPITEL I

DEFINITIONER

Artikel 1

Definitioner

1. I dette direktiv forstås ved »satellit« en satellit, der sender på frekvensbånd, som kommunikationsretligt er forbeholdt radio- og tv-udsendelse af signaler, der kan modtages af almenheden, eller som er forbeholdt lukket

punkt-til-punkt kommunikation. I sidstnævnte tilfælde skal den individuelle modtagelse af signaler imidlertid ske under omstændigheder, der er sammenlignelige med dem, der gør sig gældende i førstnævnte tilfælde.

2. a) I dette direktiv forstås ved »tilgængeliggørelse for almenheden via satellit«: den handling under radio- og tv-selskabets kontrol og ansvar at introducere programbærende signaler, der er beregnet for almenheden i en ubrudt sendekæde, der fører op til satellitten og ned mod jorden.

b) Tilgængeliggørelse for almenheden via satellit finder kun sted i den medlemsstat, hvor de programbærende signaler under radio- og tv-selskabets kontrol og ansvar introduceres i en ubrudt sendekæde, der fører op til satellitten og ned mod jorden.

c) Hvis de programbærende signaler udsendes i kodeform, foreligger der tilgængeliggørelse for almenheden via satellit under forudsætning af, at radio- og tv-selskabet giver almenheden midler til at afkode udsendelsen, eller at dette sker med dets samtykke.

d) Hvis tilgængeliggørelse for almenheden via satellit finder sted i et tredjeland, som ikke har det beskyttelsesniveau, der er fastsat i kapitel II, og

i) såfremt de programbærende signaler transmitteres til satellitten fra en uplink-station beliggende i en medlemsstat, anses tilgængeliggørelse for almenheden for at have fundet sted i den pågældende medlemsstat, og rettighederne i henhold til kapitel II skal kunne gøres gældende over for den person, der driver uplink-stationen, eller

ii) såfremt der ikke anvendes en uplink-station beliggende i en medlemsstat, men et radio- og tv-selskab, der er etableret i en medlemsstat, derimod har foranlediget sådan tilgængeliggørelse for almenheden via satellit, anses tilgængeliggørelse for almenheden for at have fundet sted i den medlemsstat, hvor radio- og tv-selskabet har sit hovedsæde i Fællesskabet, og rettighederne i henhold til kapitel II kan gøres gældende over for radio- og tv-selskabet.

3. I dette direktiv forstås ved »viderespredning pr. kabel«: samtidig, uændret og uforkortet viderespredning til almenheden gennem kabel- eller mikrobølgesystemer af en trådbåren eller trådløs, herunder satellitfremført førstegangsudsendelse fra en anden medlemsstat af radio- eller fjernsynsprogrammer beregnet for almenheden.

4. I dette direktiv forstås ved »forvaltningsselskab«: enhver sammenslutning, hvis eneste formål er, eller hvor

et af hovedformålene er, at varetage eller administrere ophavsret eller ophavsretsbeslægtede rettigheder.

5. I dette direktiv betragtes hovedinstruktøren af et filmværk eller et audiovisuelt værk som ophavsmand eller som en af ophavsmændene til værket. Medlemsstaterne kan fastsætte regler for, at andre personer kan komme i betragtning som medophavsmænd til værket.

KAPITEL II

UDSENDELSE AF PROGRAMMER VIA SATELLIT

Artikel 2

Udsendelsesret

I overensstemmelse med bestemmelserne i dette kapitel skal medlemsstaterne give en ophavsmand eneret til at tillade tilgængeliggørelse for almenheden via satellit af ophavsretligt beskyttede værker.

Artikel 3

Erhvervelse af udsendelsesrettigheder

1. Medlemsstaterne sikrer, at den i artikel 2 omhandlede tilladelse alene kan erhverves ved aftale.

2. En medlemsstat kan fastsætte, at en kollektiv aftale, som et forvaltningsselskab har indgået med et radio- og tv-selskab om en bestemt kategori af værker, kan udvides til også at omfatte rettighedshavere inden for samme kategori, som ikke er repræsenteret af forvaltningsselskabet, forudsat at

— tilgængeliggørelsen for almenheden via satellit foregår samtidig med en jordbaseret udsendelse fra det samme radio- og tv-selskab, og

— den ikke-repræsenterede rettighedshaver til enhver tid skal have mulighed for at udelukke, at en sådan udvidelse af en kollektiv aftale finder anvendelse på hans værker og mulighed for at udøve sine rettigheder enten individuelt eller kollektivt.

3. Stk. 2 finder ikke anvendelse på filmværker og andre værker, der fremstilles på tilsvarende måde.

4. Er det i en medlemsstats lovgivning fastsat, at en kollektiv aftale kan udvides i overensstemmelse med stk. 2, skal den pågældende medlemsstat meddele Kommissionen, hvilke radio- og tv-selskaber der er berettigede til at gøre brug af denne lovgivning. Kommissionen offentliggør denne meddelelse i *De Europæiske Fællesskabers Tidende* (C-udgaven).

*Artikel 4***Udøvende kunstneres, fonogramfremstilleres og radio- og tv-selskabers rettigheder**

1. For så vidt angår tilgængeliggørelse til almenheden via satellit, skal udøvende kunstneres, fonogramfremstilleres og radio- og tv-selskabers rettigheder beskyttes i overensstemmelse med artikel 6, 7, 8 og 10 i direktiv 92/100/EØF.
2. For så vidt angår stk. 1 forstås ved »udsendelse ved hjælp af radiobølger« i direktiv 92/100/EØF også tilgængeliggørelse for almenheden via satellit.
3. Med henblik på udøvelsen af de rettigheder, der er omhandlet i stk. 1 finder artikel 2, stk. 7, og artikel 12 i direktiv 92/100/EØF anvendelse.

*Artikel 5***Forholdet mellem ophavsret og beslægtede rettigheder**

Beskyttelse af ophavsretsbeslægtede rettigheder i medfør af dette direktiv berører i ingen henseende beskyttelsen af ophavsret.

*Artikel 6***Minimumsbeskyttelse**

1. Medlemsstaterne kan fastsætte en mere vidtgående beskyttelse af indehavere af ophavsretsbeslægtede rettigheder end den, der kræves efter artikel 8 i direktiv 92/100/EØF.
2. Medlemsstaterne skal ved anvendelse af stk. 1 følge definitionerne i artikel 1, stk. 1 og 2.

*Artikel 7***Overgangsbestemmelser**

1. Artikel 13, stk. 1, 2, 6 og 7, i direktiv 92/100/EØF finder anvendelse med hensyn til anvendelsestidspunktet for de rettigheder, som er omhandlet i nærværende direktivs artikel 4, stk. 1. Artikel 13, stk. 4 og 5, i direktiv 92/100/EØF finder tilsvarende anvendelse.
2. Aftaler om udnyttelse af værker og andet ophavsretligt beskyttet materiale, som er gældende på den i artikel 14, stk. 1, nævnte dato, er omfattet af bestemmelserne i artikel 1, stk. 2, og artikel 2 og 3 fra 1. januar 2000 og fremover, hvis de udløber efter denne dato.
3. Hvis det i en international koproduktionsaftale, som er indgået før den i artikel 14, stk. 1, nævnte dato mellem en medproducent fra en medlemsstat og en eller flere medproducenter fra andre medlemsstater eller tredjelande, udtrykkeligt er fastsat, hvorledes udnyttelsesretten til koproduktionen er fordelt mellem medproducenterne på

geografiske områder for så vidt angår alle former for kommunikation, uden at der sondres mellem den ordning, der gælder for tilgængeliggørelse for almenheden via satellit og bestemmelserne for andre kommunikationsformer, og hvis denne tilgængeliggørelse for almenheden via satellit af koproduktionen kræver en af medproducenterne eller dennes befuldmægtigedes eksklusivitet, især den sproglige eksklusivitet, inden for et bestemt område, forudsætter tilladelse fra en medproducent, eller dennes befuldmægtigede til tilgængeliggørelse for almenheden via satellit et forudgående samtykke fra indehaveren af eksklusivitetsretten, hvad enten den pågældende er medproducent eller befuldmægtiget.

KAPITEL III**VIDERESPREDNING PR. KABEL***Artikel 8***Ret til viderespredning pr. kabel**

1. Medlemsstaterne skal sikre, at viderespredning pr. kabel af radio- og tv-udsendelser fra andre medlemsstater på deres territorium sker under overholdelse af gældende bestemmelser vedrørende ophavsret og beslægtede rettigheder, og at en sådan viderespredning finder sted på grundlag af individuelle eller kollektive kontraktmæssige aftaler mellem indehaverne af ophavsret eller beslægtede rettigheder og kabeldistributørerne.
2. Uanset stk. 1 kan medlemsstaterne indtil den 31. december 1997 opretholde lovbestemte licensordninger, som var gældende pr. 31. juli 1991, eller som det udtrykkeligt ved lov var muligt at indføre pr. denne dato.

*Artikel 9***Udøvelse af retten til viderespredning pr. kabel**

1. Medlemsstaterne skal sikre, at den ret, som indehaverne af ophavsrettigheder og beslægtede rettigheder har til at give eller nægte en kabeldistributør tilladelse til viderespredning pr. kabel alene kan gøres gældende gennem forvaltningsselskaber.
2. Har en rettighedshaver ikke overdraget varetagelsen af sine rettigheder til et forvaltningsselskab, anses det forvaltningsselskab, der varetager rettigheder af samme kategori, for at være berettiget til at varetage vedkommendes rettigheder. Varetager mere end et forvaltningsselskab rettigheder af samme karakter, kan rettighedshaveren frit vælge, hvilket af de pågældende forvaltningsselskaber der skal anses for at være berettiget til at varetage vedkommendes rettigheder. En rettighedshaver som omhandlet i dette stykke skal have de samme rettigheder og forpligtelser som følge af aftalen mellem kabeldistributøren og det forvaltningsselskab, der anses for at være berettiget til at varetage vedkommendes rettigheder, som de rettighedshavere, der har bemyndiget det pågældende forvaltningsselskab til at varetage deres rettigheder, og

vedkommende kan påberåbe sig disse rettigheder inden for en periode, der fastsættes af den berørte medlemsstat, og som ikke kan være på mindre end tre år at regne fra datoen for den viderespredning pr. kabel, hvori vedkommendes værk eller andet beskyttet materiale indgår.

3. En medlemsstat kan fastsætte, at en rettighedshaver, der giver tilladelse til førstegangsendelse på sit område af et beskyttet værk eller lignende, skal anses for at være indforstået med ikke at udøve sin ret til viderespredning pr. kabel på et individuelt grundlag, men at udøve den i overensstemmelse med bestemmelserne i dette direktiv.

Artikel 10

Radio- og tv-selskabers udøvelse af retten til viderespredning pr. kabel

Medlemsstaterne skal sikre, at artikel 9, ikke finder anvendelse på de rettigheder, som et radio- og tv-selskab udøver med hensyn til egne udsendelser, uanset om der er tale om dets egne rettigheder, eller om der er tale om rettigheder, som andre rettighedshavere har overdraget selskabet.

Artikel 11

Forligsmænd

1. I de tilfælde, hvor der ikke er indgået nogen aftale om viderespredning af en radio- og tv-udsendelse pr. kabel, skal medlemsstaterne sikre, at enhver part kan anmode om bistand fra en eller flere forligsmænd.
2. Forligsmændene har til opgave at yde bistand i forhandlingerne. De kan tillige fremsætte forslag til parterne.
3. Det forudsættes, at alle parter godkender de i stk. 2 nævnte forslag, hvis ingen af dem fremsætter indvendinger hertil inden tre måneder. De berørte parter skal have meddelelse om forslagene og om eventuelle indvendinger herimod i overensstemmelse med de gældende regler for meddelelse af retsdokumenter.
4. Forligsmændene skal udvælges på en sådan måde, at deres uafhængighed og uvildighed er hævet over enhver tvivl.

Artikel 12

Forebyggelse af misbrug af forhandlingsposition

1. Medlemsstaterne skal gennem civile eller administrative bestemmelser sikre, at parterne indleder og fører forhandlinger om tilladelse til viderespredning pr. kabel i god tro og ikke forhindrer eller stiller sig i vejen for forhandlinger uden gyldig grund.
2. En medlemsstat, som på den i artikel 14, stk. 1, nævnte dato råder over et organ, der inden for dens

område har kompetence i sager, hvor retten til at videre-sprede et program pr. kabel til almenheden i denne medlemsstat er blevet nægtet uden rimelig grund eller er blevet tilbudt på urimelige vilkår af et radio- og tv-selskab, kan bibeholde dette organ.

3. Stk. 2 finder anvendelse i en overgangsperiode på otte år fra den i artikel 14, stk. 1, nævnte dato.

KAPITEL IV

ALMINDELIGE BESTEMMELSER

Artikel 13

Kollektiv varetagelse af rettigheder

Dette direktiv griber ikke ind i medlemsstaternes retsfor-skrifter vedrørende forvaltningsselskabers virksomhed

Artikel 14

Afsluttende bestemmelser

1. Medlemsstaterne sætter de nødvendige love og administrative bestemmelser i kraft for at efterkomme dette direktiv inden den 1. januar 1995. De underretter straks Kommissionen herom.
Når medlemsstaterne vedtager disse love og administrative bestemmelser, skal de indeholde en henvisning til dette direktiv, eller de skal ved offentliggørelsen ledsages af en sådan henvisning. De nærmere regler for denne henvisning fastsættes af medlemsstaterne.
2. Medlemsstaterne meddeler Kommissionen teksten til de nationale retsfor-skrifter, som de udsteder på det område, der er omfattet af dette direktiv.
3. Kommissionen skal senest den 1. januar 2000 fore-lægge en rapport for Europa-Parlamentet, Rådet og Det Økonomiske og Sociale Udvalg om anvendelsen af dette direktiv og om nødvendigt fremsætte nye forslag for at tilpasse det til udviklingen inden for audiosektoren og den audiovisuelle sektor.

Artikel 15

Dette direktiv er rettet til medlemsstaterne.

Udfærdiget i Bruxelles, den 27. september 1993.

På Rådets vegne
R. URBAIN
Formand

Skriftlig fremsættelse (20. november 1996)

Kulturministeren (Jytte Hilden):

Jeg tillader mig hermed for det høje Ting at fremsætte:

Forslag til lov om ændring af ophavsretsloven. (Eksemplarfremsættelse m.v. til fordel for handicappede, kabelviderespredning af radio- og fjernsynsudsendelser, uoverdrageligt vederlagskrav ved udlejning af videogrammer og fonogrammer m.v.).

(Lovforslag nr. L 77).

Ophavsretsloven undergik i 1995 en gennemgribende revision, hvis formål var at tilvejebringe en ny og mere tidssvarende ophavsretslovgivning. Loven medførte blandt andet, at billedkunstneres retlige stilling blev styrket, at der blev skabt ligestilling med hensyn til beskyttelse mellem udøvende og skabende kunstnere, og at lovens aftalelicenssystem blev udbygget og forenklet. Endelig blev der givet bestemmelser om beskyttelse af producenter af lyd- og billedoptagelser.

Hovedformålet med dette lovforslag er at gennemføre visse mindre ændringer, som er nødvendiggjort af to EF-direktiver på området.

For det første foreslår jeg, at den gældende *tvangslicensordning* for kabelviderespredning af radio- og fjernsynsudsendelser afløses af en ordning baseret på *aftalelicens*. Omlægningen indebærer, at der for fremtiden skal indgås aftaler mellem rettighedshaverne og brugerne om kabelspredning af radio- og fjernsynsudsendelser.

Det er hensigten, at omlægningen for kabelspredning skal træde i kraft den 1. januar 1998, således at rettighedshaverne og brugerne i god tid inden omlægningen får kendskab til det nye retsgrundlag og dermed får mulighed for at indrette sig i overensstemmelse hermed.

For det andet foreslår jeg, at der for ophavsmandenes og de udøvende kunstneres vedkommende indføres nye bestemmelser om et uoverdrageligt vederlagskrav ved udlejning af videogrammer og fonogrammer. Et vederlags-

krav af denne art skal være gennemført i dansk ret senest den 1. juli 1997. Der er tale om en helt ny ordning, som har til formål af styrke ophavsmandenes og de udøvende kunstneres retsstilling i forbindelse med udnyttelsen af de værker og præstationer, der indgår i billed- eller lydoptagelser.

Et tredje væsentligt element i lovforslaget er de nye bestemmelser om eksemplarfremsættelse m.v. til fordel for de syns- og hørehandicappede.

Sådan som retsstillingen er i dag, kan blinde kun fremstille eksemplarer af litterære eller musikalske værker i blindeskrift, uden at spørge om lov fra ophavsmandene. Ved revisionen af ophavsretsloven i 1995 fik kulturministeren en bemyndigelse til at udvide denne adgang til også at omfatte andre former for eksemplarfremsættelse. Under senere forhandlinger med de synshandicappedes organisationer har der imidlertid vist sig at være et stort behov for, at de synshandicappede får bedre muligheder for at kunne drage fordel af den nye digitale teknik.

På denne baggrund stiller jeg forslag om, at der tilvejebringes det nødvendige grundlag for, at de blinde, svagtsende, døve og taleledendes muligheder for at udnytte den nye teknologi forbedres.

For det fjerde foreslår jeg endelig, at loven om Den Kulturelle Fond og om visse bevillinger på ophavsretsområdet ophæves. Loven er i dag uden reel betydning, idet de afgifter, som de efter loven koncessionerede selskaber skulle betale, er aftrappet over en årrække med den konsekvens, at de i dag udgør 0 kr. Jeg finder det imidlertid hensigtsmæssigt, at der stadig kan udøves en vis offentlig kontrol med KODA, der som koncessioneret virksomhed forvalter komponisternes rettigheder. Jeg foreslår derfor, at koncessionsordningen for KODA overføres til ophavsretsloven.

Idet jeg i øvrigt henviser til lovforslaget med bemærkninger, anbefaler jeg forslaget til Folketingets velvillige behandling.